

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ahmet KAYAHAN

TEKNOLOJİK GELİŞMELER BAĞLAMINDA GAZETECİLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ: DRONE
HABERCİLİĞİ

Gazetecilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ahmet KAYAHAN

TEKNOLOJİK GELİŞMELER BAĞLAMINDA GAZETECİLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ: DRONE
HABERCİLİĞİ

Danışman

Doç. Dr. Tuba LİVBERBER

Gazetecilik Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ahmet KAYAHAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Gazetecilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ümmühan MOLO (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Tuba LİVBERBER (İmza)

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Hasan ÜSTÜN (İmza)

Tez Başlığı: Teknolojik Gelişmeler Bağlamında Gazeteciliğin Dönüşümü: Drone Haberciliği

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :/....../2024

Mezuniyet Tarihi : 14/11/2024

(İmza)
Doç. Dr. Seda BAYRAKTAR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Teknolojik Gelişmeler Bağlamında Gazeteciliğin Dönüşümü: Drone Haberciliği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Ahmet KAYAHAN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Ahmet KAYAHAN
Öğrenci Numarası	202152051004
Anabilim Dalı	Gazetecilik
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Tuba LİVBERBER
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Teknolojik Gelişmeler Bağlamında Gazeteciliğin Dönüşümü: Drone Haberciliği
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2399549771
Rapor Tarihi	23.10.2024
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %5 Alıntılar dahil: %18
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdeler sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Doç. Dr. Tuba LİVBERBER İmza	

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ MEDYA VE GAZETECİLİK

1.1. Yeni Medya.....	4
1.1.1. Yeni Medyanın Tanımı, Tarihçesi ve Önemi	4
1.1.2. Yeni Medyanın Gelişimi	6
1.1.3. Yeni Medyanın Özellikleri	7
1.1.4. Yeni Medyaya İlişkin Düşünürlerin Bakış Açıları	8
1.1.4.1. McLuhan ve Yeni Medya	8
1.1.4.2. Manovich'in Yeni Medya İlkeleri.....	9
1.1.4.3. Henry Jenkins Bakış Açısı ile Yeni Medya Yaklaşımı	12
1.2. Yeni Medyada Gazetecilik.....	13
1.3. Yeni Medyada Haber Üretim Süreci.....	14
1.4. Haber Verileri ve Yeni Medya Gazeteciliği	15
1.5. Yeni Medyada Haberin Verileri.....	15
1.6. Yeni Gazetecilik Türleri	16
1.6.1. Yurttaş Haberciliği	18
1.6.2. Veri Haberciliği	18
1.6.3. Robot Haberciliği	19

İKİNCİ BÖLÜM

DRONE HABERCİLİĞİ

2.1. Drone Nedir?.....	20
2.2. Drone Türleri	20
2.3. Drone Haberciliğinin Tarihçesi.....	24
2.4. Drone Haberciliği.....	27
2.5. Drone Haberciliğinde Veri Toplama ve Analiz	30
2.6. Drone Haberciliğinin Dezavantajları	30
2.6.1. Etik Kuralların İhlali ve Mahremiyet	30

2.6.2.	Fotoğraftaki ve Haberdeki İnsan Faktörünün Yok Olması	32
2.7.	Drone Haberciliğinde Uygulanan Düzenlemeler ve Yasalara Uygunluk	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANADOLU VE İHLAS HABER AJANSLARININ OCAK-MART 2022 YILLARI ARASINDA DRONE KULLANIMINA YÖNELİK ARAŞTIRMA

3.1.	Araştırmanın Konusu	36
3.2.	Araştırmanın Amacı	36
3.3.	Araştırmanın Önemi	36
3.4.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	36
3.5.	Veri Toplama ve Verilerin Analizi	37
3.6.	Araştırmanın Yöntemi	37
3.7.	Ajans Haberciliği	38
3.8.	Anadolu Ajansı ve Drone Haberciliği	39
3.9.	İhlas Haber Ajansı ve Drone Haberciliği	40
3.10.	Bulgular	40
3.10.1.	Sel, Taşkın, Heyelan, Kuraklık Haberleri	41
3.10.2.	Zorlu Şartlarda Çalışan İnsan Haberleri	45
3.10.3.	Mahsur Kalan ve Kaybolan İnsan Haberleri	47
3.10.4.	Yangına Bağlı Haberler	49
3.10.5.	Trafik ve Kaza Haberleri	51
SONUÇ		56
KAYNAKÇA		60
ÖZGEÇMİŞ		69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Dji firmasına ait bir tarım droneu.....	21
Şekil 2.2 Askeri alanda kullanılan bir UAV drone.....	22
Şekil 2.3 Yapay zeka teknolojisine sahip yeni nesil bir güvenlik droneu.	22
Şekil 2.4 Dji firması tarafından üretilen hava fotoğrafçılığı drone'u.	23
Şekil 2.5 Dji firmasına ait FPV model yarış drone'u.	24
Şekil 2.6 FPV dronelerin kullanımı için Dji firması tarafından üretilen gözlük	24

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 2.1 Fukuşima Nükleer Santrali'nde çekilen ilk drone fotoğrafları	26
Görsel 2.2 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir'de yaşanan depreme ait drone fotoğrafı.	29
Görsel 3.1 İzmir'de korkutan görüntü Çekilen deniz havadan görüntülendi.	42
Görsel 3.2 Bartın'da sağanak ve eriyen kar taşına neden oldu.	42
Görsel 3.3 Su altında kalan narenciye bahçeleri havadan görüntülendi.	42
Görsel 3.4 Muğla'da Köyceğiz Gölü taşı, ev ve iş yerlerini su bastı.	42
Görsel 3.5 Sular altında kalan 'çukur yaylada' drone ile hasar tespiti.	43
Görsel 3.6 Karabük'te heyelan nedeniyle 17 ev tedbir amaçlı boşaltıldı.	43
Görsel 3.7 Kahramanmaraş'ta geçen yıl çıkan orman yangınlarının izleri siliniyor.	43
Görsel 3.8 Bodrum'un Mumcular Barajı'ndaki su seviyesi yüzde 62'ye yükseldi.	44
Görsel 3.9 Bolu'daki Gököy Barajı son yağışlarla tamamen doldu.	44
Görsel 3.10 Yağışlar Çukurova'daki barajlara 'can suyu' oldu.	44
Görsel 3.11 Osmaniye'de yağışlarla birlikte barajlar dolmaya başladı.	45
Görsel 3.12 Pelitözü Göleti'nde su seviyesi düştü.	45
Görsel 3.13 Kartalkaya'da jandarma timleri turistlerin güvenliği için zorlu şartlarda görev başında.	46
Görsel 3.14 Muş'ta elektrik arıza ekibi zorlu kış şartlarına meydan okuyor.	46
Görsel 3.15 VEDAŞ ekiplerinin 2 metrelik karda zorlu kış mesaisi.	47
Görsel 3.16 Ağrı'da sağlık ekipleri yolu kapanan mezradaki hasta için seferber oldu.	47
Görsel 3.17 Tipi yolu kapattı, jandarma ekipleri hastaya ilacını drone ile ulaştırdı.	48
Görsel 3.18 Beyşehir Gölü'ndeki adada mahsur kalan besicilere ihtiyaçları drone ile ulaştırıldı.	48
Görsel 3.19 Kamp için çıktıkları yaylada mahsur kalan dağcılara kurtarma operasyonu.	48
Görsel 3.20 Muş'ta Karasu Nehri'ne düşen lise öğrencisini arama çalışması devam ediyor.	49
Görsel 3.21 Metrobüs duraklarındaki yoğunluk havadan görüntülendi.	49
Görsel 3.22 Arnavutköy'deki BİM deposunda yangın.	50
Görsel 3.23 Bursa'da yangın dehşetinin bilançosu gün ağarınca ortaya çıktı.	50
Görsel 3.24 Eminönü'nde Tarihi Liman Han'da yangın.	50
Görsel 3.25 Mazot deposu alevlere teslim olmuştu, havadan görüntülendi.	51
Görsel 3.26 Ünlü dizinin çekildiği kahvehane alev alev yandı.	51
Görsel 3.27 Eyüpsultan'da virajı alamayan kamyonet gecekondunun üzerine düştü 2 yaralı.	52
Görsel 3.28 İstanbul'da trafik yoğunluğu yüzde 90'a çıktı.	52

Görsel 3.29 Kuzey Marmara Otoyolu'nda mahsur kalan tırlar drone ile görüntülendi.	52
Görsel 3.30 TEM'de gece boyu devam eden araç kuyruğu havadan görüntülendi.	53
Görsel 3.31 Otoyol bağlantısında İETT otobüsleri arızalandı, trafik tamamen durdu.	53
Görsel 3.32 Bağcılar O3 Otoyolu'na park edilen araçlar drone ile görüntülendi.	53
Görsel 3.33 Bu da Adanalıların kar kuyruğu.....	54
Görsel 3.34 Hadımköy gişelerde yaşanan trafik yoğunluğu havadan görüntülendi.....	54
Görsel 3.35 İstanbul'da önlemler etkili oldu, yollar boş kaldı.	54

ÖZET

Teknolojik gelişmeler göz önüne alındığında neredeyse her meslek alanında görülmeye başlanan değişimler teknolojiyle fazlasıyla iç içe olan gazetecilik mesleğinde kendisini her geçen gün daha fazla göstermektedir. Teknolojinin imkanlarının genişlemesi yeni gazetecilik türlerinin doğmasını bu türlerin kendilerine ait araçlara sahip olmasını ve dolayısıyla gazetecilik meslek sahiplerinin de bu gelişmelere entegre olmasını zorunlu hale getirmektedir. Robot Haberciliği, Yurttaş Haberciliği, Veri Haberciliği gibi türlerin yanında habere yeni bir perspektif getirmesi açısından önem arz eden dronelar da kendilerine yeni medyada yer bulmaktadır. Özellikle doğal afet, savaş gibi insan hayatını tehlikeye atan haberler söz konusu olduğunda insanların adeta yukarıdan bakan gözleri haline gelen dronelar haber okuyucularına olayın gerek büyüklüğünü göstermek gerek ise haber ile daha fazla bilgi sahibi olabilmelerini sağlamak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de haber ajansları diğer tüm gazetecilik alanlarını bu yeni teknolojilere adapte olarak değiştirmektedir. Türkiye’de faaliyet gösteren iki büyük ajans olan Anadolu Ajansı ve İhlas Haber Ajansı drone teknolojileri konusunda büyük atılımlar göstermiş, haber sitelerinden ve ajans havuzlarından paylaştıkları haberlere drone ile üretilmiş haberleri de entegre etmişlerdir. Araştırma bulgularında drone teknolojisinin haber içeriklerini genişletmesi, haberlere yeni perspektifler katması gibi önemli değişikliklere karşın haberin önemli unsurlarından olan insanı haberden uzaklaştırması, etik kuralların ihlal edilebilmesi gibi gazetecilikteki olumlu ve olumsuz yönlerin görülebilmesi sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Drone Haberciliği, Etik, Teknoloji, Yeni Medya, Ajans Haberciliği, İçerik Analizi.

ABSTRACT

**THE TRANSFORMATION OF JOURNALISM IN THE CONTEXT OF
TECHNOLOGICAL ADVANCEMENTS: DRONE JOURNALISM**

Considering technological advancements, the changes that have begun to appear in almost every profession are becoming increasingly evident in journalism, a field deeply intertwined with technology. The expansion of technological capabilities has led to the emergence of new types of journalism, each with its own tools, making it essential for journalism professionals to integrate these developments. In addition to types such as Robot Journalism, Citizen Journalism, and Data Journalism, drones have also found their place in new media due to their importance in providing a new perspective on news. Especially in situations where news involves natural disasters, wars, or other events that endanger human life, drones have become the eyes looking down from above, used to show the scale of the event and provide readers with more information. Just like around the world, news agencies in Türkiye are adapting all other journalism fields to these new technologies. Two major agencies operating in Türkiye, Anadolu Agency and İhlas News Agency, have made significant strides in drone technologies, integrating drone-produced news into their news websites and agency pools. Research findings highlight both the positive and negative aspects of these changes in journalism. On the positive side, drone technology expands news content and brings new perspectives to news reporting. On the negative side, it can distance humans from the news, and ethical issues may arise, allowing the observation of these contrasting impacts in journalism.

Keywords: Drone Journalism, Ethics, Technology, New Media, Agency Journalism, Content Analysis.

GİRİŞ

İletişim, toplumun adeta ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza her yerde çıkmaktadır. İlk çağlardan bugüne iletişim, biçimsel anlamda değişmiş olsa da temelinde insani ihtiyaçların giderilmesi, bilgi alışverişi sağlanması, öğrenme gibi pek çok temel gereksinimi barındırmaktadır. İnsanların iletişimin bilgi alma ve öğrenme kısmıyla ilgili ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli bir rol oynayan habercilik ise iletişimin çağlar boyunca uğradığı değişime gözle görülür bir şekilde ayak uydurmaktadır.

Günden güne gelişmeye devam eden teknolojiden habercilik sektörü de bizzat etkilenmektedir. Özellikle geride bıraktığımız 30 yılda yaşanan teknolojik gelişmeler ile gazeteler ve gazetelere bağlı olarak kullanılan teknolojiler hızlı bir biçimde gelişim göstermektedir. Bu teknolojik gelişmelerle birlikte dönüşüme uğrayan fotoğraf teknolojisi, yarım asırlık bir sürede yerini önce siyah beyaz fotoğraflardan renkli fotoğraflara, sonrasında ise internet haberciliğinin gelişmesiyle yerini habere ait foto galeriler ile habere ait farklı açıdan çekilmiş görsellere ve videolara bırakmaktadır.

Fotoğraf ve video, haberin inandırıcılığının artması için haberde bulunması gereken unsurlardandır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2013: 5). İnternet haberciliğinin yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte haberin yayınlanmasında büyük önem arz eden hız unsuru; kamera ve aktarım teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte hızlı karşılanabilir hale gelmektedir. Habercilikte gerçekleşen bir diğer önemli teknolojik gelişme ise drone teknolojisidir. Eskiden erişilmesi zor olan ve daha çok askeri alanda İnsansız Hava Araçları (İHA) olarak kullanılan dronelerin bireysel kullanım boyutuna indirgenmesi haberlerin oluşturulması sürecine de olumlu anlamda yansımaktadır (Kavaklı, 2018).

Haberin bulunduğu bölgenin kuş bakışı ya da daha farklı açılarla yakından kaydedilebilmesi muhabirler açısından büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Haberin farklı açılar ile hazırlanması, farklı açılardan görseller eklenmesi haberin zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır.

Drone teknolojisi bireysel kullanımlar açısından tarihsel süreçte yeni bir teknoloji olduğu için Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından literatürde Türkçe yer edinmesi adına “uçangöz” kelimesi önerilmiştir¹. Türkiye’de eğitimleri henüz verilmeye başlanan drone haberciliği ABD’de aktif bir şekilde ders olarak gösterilmektedir (Şahin, 2018: 184).

Drone teknolojisinin demokratikleşmesi, haber üretimi pratikleri hususunda adeta bir devrim niteliğine sahiptir. Drone teknolojisinden önce yalnızca büyük medya kuruluşlarının

¹ <https://tr.euronews.com/2017/10/04/tdk-drone-icin-ucangoz-kelimesini-uygun-buldu> erişim tarihi:06.06.2024.

maliyetli ekipmanlarla yapabileceği haber çekimleri, günümüzde herkesin kolaylıkla ulaşabileceği bir forma gelmektedir. Dronelar doğru kullanıldıkların haberlerin zenginleşmesi açısından büyük öneme sahip olabilmektedir (Holton vd., 2015: 637).

Dronelardan önce hava çekimlerinin gerçekleştirilebilmesi yalnızca büyük firmalara ait helikopterler ile gerçekleştirilebilmekteydi. Droneları demokratik zemine oturtan en önemli unsurlardan birisi ise düşük maliyeti ve kolay ulaşılabilir olmasıdır. Bu demokratikleşme haber endüstrisinde yeni fırsatların doğmasına da zemin hazırlamaktadır. Artık haber kuruluşları; protesto, doğal afet ya da herhangi bir haber verisinin toplanması sürecinde droneları başvurabilmektedir. Ayrıca bu teknoloji ile içerik üreten amatör fotoğrafçılar, reklamcılar ve bağımsız gazeteciler içeriksel anlamda zenginleşme fırsatı yakalamaktadır. Dronelardan getirdiği avantajların yanında etik kuralların ihlali, güvenlik sorunları, casusluk gibi dezavantajlar da beraberinde gelebilmektedir. Doğru eğitim ve kullanım etik sorunların aşılabilmesi için gerekmektedir.

Drone teknolojisi sivil havacılıkta kullanılması itibarıyla çok da eski olmayan bir teknolojidir. Hem gazetecilik alanın da hem de akademik metinlerde drone haberciliği ile ilgili kaynak sayısı günden güne artmaktadır. Artan kaynaklarda ise üzerine en çok durulan konulardan birisi yasal düzenlemelerdeki eksikliklerdir. Ajanslar kendi bünyelerinde droneların kullanımı ile ilgili editoryal ilke ve kurallar belirlemektedir (Anadolu Ajansı, 2021). Belirlenen ilke ve kurallara rağmen günümüzde gelişimini tamamlamamış yasal prosedürler nedeniyle haberciler problemler yaşayabilmektedir (Airline Haber, 2018).

Önceki drone araştırmalarına bakıldığında, David Goldberg (2015)'e göre drone teknolojisi 21.yüzyılın uçan kameralarıdır. Goldberg araştırmalarında çoğunlukla bu teknolojinin yasal sınırlılıklarının ve düzenlemelerinin eksikliklerine değinmektedir. Ayrıca Goldberg'e göre insansız bir hava aracı olarak nitelendirilmesine rağmen bir insan tarafından kontrol edilmesi droneları gizliliğin ihlali ve etik kurallara karşı gelmesi açısından daha mümkün kılmaktadır.

Barrero (2018)'e göre ise, tüm ülkelerde farklı kuralların olması, drone kullanımı ile ilgili ortak ve net kararların olmaması uluslararası alanda drone haberciliğini önemli şekilde etkilemektedir. Barrero ortak veya kişisel olarak sağlıklı kararların alınamaması ile ilgili İHA'ların sahip oldukları şüpheli askeri geçmişlerinin yarattığı kötü imajı ve insanların bu teknolojinin geleceği ile ilgili öngörülerindeki eksiklikleri öne sürmektedir.

Türkiye'de de dronelar ile ilgili genel araştırmalar ve bu araştırmalara bağlı gizlilik, hukuki süreçler gibi alt başlıklar altında araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Ülkelerin kanunlarındaki ve bu kanunlara bağlı kavramların değişmesi sebebiyle araştırmalar ülkeler özelinde incelenebilmektedir. Kahveci ve Can (2017)'a göre dronelar ve diğer insansız hava araçları ile bağlantılı tüm sektör temsilcilerinin bir araya gelerek mahremiyet, etik ve yasal boyuttaki konuları ortak bir paydada birleştirmesi gerekmektedir. Livberber (2022) ve Budak

(2019)'ın da drone ile ilgili mahremiyet, yasal boyutlar ve tarihçe gibi konularda araştırmaları bulunmaktadır. Bu boyutuyla incelendiğinde bu çalışmaların ötesinde bu teknolojinin yarattığı yasal sorunların, dezavantajlarının Türkiye'deki ajans haberciliğine etkilerini de görmek amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ MEDYA VE GAZETECİLİK

1.1. Yeni Medya

Yeni medya; geleneksel medya araçlarının yerini alan ve internet, dijital teknolojiler, sosyal medya gibi dijital araçlar kullanılarak oluşturulan tüm içerikleri şekilde ifade etmektedir. Yeni medya, kullanıcılar arasında etkileşim ve paylaşım sağlayan, bireysel olarak veya gruplar halinde üretilen, dijital ortamda yayınlanan ve tüketilen bir dizi multimedya içeriğini kapsamaktadır. Çağımızın en önemli haber dağıtım gereçlerinden bir tanesi olan yeni medya mecraları, haberlerin daha hızlı yayılmasını sağlama konusunda da son derece etkili olmaktadır (Binark, 2007: 5).

Yeni medya; web sayfaları, blog yazıları, sosyal medya mecraları, video paylaşım siteleri, podcastler, çevrimiçi haber siteleri ve mobil uygulamalar gibi türlü dijital alanlardan alınan güçle birlikte yaratılmaktadır. Bu medya araçları her bir veriyi; kullanıcının içerikleri birer birer okuyup, izleyip anlayabileceği biçimlerde sunmaya devam etmektedir.

1.1.1. Yeni Medyanın Tanımı, Tarihçesi ve Önemi

Yeni medyanın doğuşu, internetin gelişmesiyle birlikte başlangıcını yapmıştır. 1990'lı yılların ortalarında, web siteleri sadece metin ve görseller içermekteydi. Ancak, internet bağlantı hızlarının ve bağlantı teknolojilerinin hızla gelişmesiyle birlikte diğer medyaları; özellikle video ve ses türleri internet üzerinden hızlı bir şekilde yayınlanmaya başlamıştır. YouTube gibi video paylaşım siteleri, podcast'ler ve diğer multimedya içerik üretme araçları, herkesin kendi özgün içeriğini oluşturmaya ve paylaşmaya resmen izin vermektedir. Sosyal medya siteleri, kullanıcıların etkileşim halinde olduğu sınırsız bir alan sağlamakta ve çevrim içi topluluklar da bu şekilde oluşturulmaktadır (Dilmen, 2007: 114).

Geleneksel medyanın çeşitli fikirler ile dijital platformlara taşınması, dijital gazetelerin ve dergilerin yayınlanması, televizyon şovlarının internet üzerinden izlenebilir hale gelmesi, bu alandaki gelişmelerin önemli örnekleri arasında yer almaktadır. Geleneksel medya kuruluşları, yeni medyanın doğuşuna uyum sağlamaya çalışırken, yeni dijital medya kuruluşları da ortaya çıkmaktadır.

Dijital medya organları insan hayatlarına faydalar sağlasa da kolay dağıtılabilirlik ve ulaşılabilirlik ortaya çıkarılan ürünlerin çok hızlı tüketilmesine sebebiyet vermektedir. Bu hızlı tüketim ortamında gerekli içerik ihtiyacının karşılanması amacıyla içerik üreticiliği (influencerlık) ve dijital pazarlama (digital marketing) gibi yeni iş alanları doğmaya

başlamaktadır. Bu yeni meslek dalları giderek popüler hale gelmekle birlikte birçok insan içerik üreticisi haline gelmiştir veya gelmektedir. Bunun en temel sebebi ise dijital içerik üretiminin popüler kültürden beslenmesidir.

Yine yeni medyanın popüler kültürle beslenmesi, hızla büyüyen bir endüstrinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. İnsanlar, türlü dijital mecralarda takip ettikleri içerik üreticileri vasıtasıyla moda, sağlık, cilt bakımı ve seyahat gibi konularda ilham almak ve yeni trendleri keşfe çıkmak için bu mecraları takip etmektedir. Sosyal medya fenomenleri, YouTube videoları, bloglar ve podcastler ile kendi deneyimlerini paylaşarak takipçileri ile etkileşime geçer. Özgür içerikler böylelikle kendini göstermektedir (Baudrillard, 2004: 19).

Bahsi geçen yeni medya trendleri; markalar ve pazarlamacılar açısından da son derece büyük fırsatların meydana gelmesine neden olmaktadır. Geleneksel reklamcılık yerine sosyal medya reklamcılığı gibi yaklaşımlar kendini göstermektedir. Markalar, popüler sosyal medya hesapları ile iş birliği yaparak ürünlerini, aynı zamanda da hizmetlerini organik biçimde tanıtmaya imkânı bulmaktadır. İçerik üreticileri ise sponsorluk anlaşmalarından gelen reklam gelirleri ile kendi markalarını oluşturmaktadır.

Yeni medya ile bilgi kirliliği ve yalan haberler, sosyal medyanın aşırı kullanımı ve gerçeklikten uzaklaşma gibi problemler de artış göstermeye başlamıştır. Haberlerin hızlı şekilde yayılabilmesi yani iletilmesi bilginin doğrulamadan yayılması gibi sorunlara neden olmaktadır (Bütüner vd., 2022: 19).

Yeni medya, insanların bilgiye erişimini kolaylaştırırken aynı zamanda kullanıcılarının kendilerini ifade etmelerini ve fikirlerini paylaşabilmelerini sağlamaktadır. Sosyal medya günümüzde bunun en önemli parçalarından birisidir. Gerek haberlerin hızlıca yayılabilmesi gerek ise etkileşimin sağlanabilmesi nedeniyle sıkça tercih edilmektedir. Bu dijital mecraların kolay entegre olunabilir ve kolay katılabilir olması hem küresel olarak büyümesini hem de her yaşta kullanıcıya hitap etmesini sağlamaktadır.

İnternet ve sosyal medya, gündelik yaşam için olduğu kadar politika, ekonomi v.b. sektörler için de gerek insanlara ulaşımın kolaylığı gerek ise geniş bir pazar olması dolayısıyla son derece önemlidir. Kitle iletişim araçları, insanların güçlerini birleştirmelerine, birbirinden farklı ve özgün fikirlerini paylaşmalarına da olanak sağlamaktadır. İnternet aynı zamanda e-ticaretin yaygınlaşmasını, işletmelerin ürün ve hizmetlerini daha geniş bir kitleye sunmalarını da sağlamaktadır. Bunun en temel sebebi ise e-ticaret sitelerinin sosyal medya mecraları aracılığıyla uygun fiyatlı reklamlar yapabilmeleridir (İnce, 2019: 134).

Geleneksel medya daha sınırlı ve tek taraflı olan etkileşim yeni medya için daha açık, daha kolay ve çok taraflı hale gelmiştir. Sosyal medya sınırsız olmasa da insanların fikirlerini

beyan edebilmelerine olanak sağladığı için daha demokratik bir ortamın meydana gelmesini sağlamaktadır (Şahin, 2016: 50).

Ancak yeni medya getirdiği kolaylıklarıyla birlikte siber zorbalık, yalan haberlere maruz bırakılma, erişkin olmayan kullanıcıların istismar edilmesi ve kolayca yayılabilen bilgiler nedeniyle halkı kin ve nefrete sürüklemek gibi bazı sorunları da beraberinde getirmektedir (Kurt ve Kürüm, 2010: 21). Bu sorunların çözümü ise medya okuryazarlığı ve bilinçli kullanıcılıktan geçmektedir.

1.1.2. Yeni Medyanın Gelişimi

İnternetin yaygınlaşmaya başlaması ve halkın kullanımına sunulması yeni medyanın temellerini atmıştır. Önceleri askeri ve bilimsel amaçlı kullanıma açık olan internet yeterli zenginliğe ancak 1990'lı yıllarda ulaşabilmiştir. Günümüzdeki yeni medyanın ilk örnekleri 1990'lı yılların ortalarında ortaya çıkmıştır. 1995 yılında Jeff Bezos tarafından kurulan Amazon, ilk online alışveriş sitelerinden biri olması ile aynı dönemde, Google ve benzer arama motorlarının ortaya çıkışı yaygın internetin ilk örneklerini oluşturmaktadır.

2000'li yılların başında ise sosyal medya platformları ortaya çıkmıştır. 2003 yılında kurulan MySpace, ilk sosyal medya platformlarından birisidir. Ayrıca 2005 yılında kurulan YouTube, videolu içeriklerin paylaşıldığı ilk platform olmuştur. 2010'lu yılların başında ise akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte telefonlar internete daha kolay bağlanabilir hale gelmiş ve buna bağlı olarak yeni medya içerikleri tüketicilere çok daha kolay ulaşabilir olmuştur. Aynı dönemde sosyal medya platformlarının sayısı ve kullanımı da hızla artmıştır (Çalışır ve Çakıcı, 2015: 273).

Teknolojinin hızla gelişmesi, içinde bulunduğumuz toplumun haberleşme ihtiyacının artması ve bilgi çağının bir araya gelmesi yeni medyanın gelişiminin hızlanmasında en önemli faktörlerdir. Yeni medyanın iletişim alanındaki ilerlemesinin teknolojiyle bağlantılı öne çıkan noktaları bilginin hızlı ve kolay biçimde dolaşıma girmesidir (Başlar, 2013: 824).

21.yüzyıl ile iletişim ağlarının genişlemesi ve telefon gibi iletişim ağlarına alternatif olarak internet teknolojisinin gelişmesi insanlar arasındaki haberleşmenin sınırlarını fazlasıyla genişletmiştir ve buna bağlı küresel çapta haberleşmenin toplum içerisinde yaygınlaştığı görülmektedir. Küresel haberlere hızlıca ulaşmak, uluslararası çapta etkileşim kurmak ancak 2000'li yıllardan sonra gerçekleşebilmiştir.

McLuhan'ın 'küresel köy' kavramı internet altyapısının ve haberleşmenin gelişmesinin bir sonucu olarak günümüzde kolaylıkla gözlemlenebilmektedir. McLuhan 1964 yılında, "Mekanik olan bir dönemden sayısal bir döneme geçilmiştir" demiştir. Günümüz

bilgisayarlarının yani yeni medyanın kaynağını oluşturan teknolojilerin 1'ler ve 0'lardan oluşması McLuhan'ın sayısal döneme geçişi betimlemesinin bir sonucudur (Özcan, 2012: 10). Bu geçişle birlikte medya kendi içerisinde büyüyüp çeşitlenerek yine küresel köy kavramını devam ettirmektedir.

1.1.3. Yeni Medyanın Özellikleri

Yeni medya, internet ve diğer teknolojik ilerlemeler sayesinde ortaya çıkan ve gelişimini günden güne artıran bir medya türüdür. Yeni medya, klasik medya (gazeteler, televizyonlar, radyolar) ile karşılaştırıldığında daha hızlı, esnek ve interaktif bir yapıya sahiptir (Geray, 2003: 18).

Yeni medya, sosyal medya platformları, bloglar, makaleler, podcastler ve video haberler gibi çeşitli içerikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bunlarla birlikte yeni medya, klasik medya kanallarından farklı olarak, tüketicilerin içerikleri daha hızlı ve kolay bir şekilde keşfedebileceği ve paylaşabileceği bir yapıdadır. Bu sayede, haberlerin yayılımı hızlanmakta ve daha geniş bir kitlelere ulaşabilmektedir.

Yeni medya, içerik tüketicilerine doğrudan etkileşim şansı tanımaktadır. Örneğin, sosyal medya platformlarındaki kullanıcılar, paylaştıkları içeriklerle diğer kullanıcılarla etkileşim kurabilmekte ve yorum yapabilmektedirler. Bu yapıyla yeni medyanın interaktif bir yapıda olduğundan söz edilebilir. Ayrıca, podcastler ve videolu haberler gibi içerikler de tüketiciler tarafından yorum yapılmasına ve değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır (Aydoğan, 2010: 2).

Yeni medya basılı medya kanallarının aksine aradaki maliyetlerin ortadan kalkmasını ve afiş, broşür gibi basılı reklam malzemelerine göre daha düşük maliyetli olabilmektedir. Sosyal medya platformlarındaki reklamların algoritmalar aracılığıyla doğrudan ilgili kullanıcılara iletilmesi daha isabetli reklam kampanyalarına imkân sağlamaktadır.

Reklamlar yeni medyada büyük oranda dijital ortamda sunulmaktadır. Bu nedenle, tüketicilerin içeriğe erişim sağlamaları da dijital cihazlar aracılığıyla gerçekleşmektedir (Jenkins, 2006: 3).

Yeni medyada pek çok özellik kullanıcılara ücretsiz olarak sunulmaktadır. Her ne kadar sosyal medya platformları ve haber siteleri barındırdıkları reklam gelirleri nedeniyle ücretsiz hizmet verseler de bazıları abonelik sistemi ile ücretlendirilebilmektedir.

Bu özellikleri ile yeni medya internet ile doğrudan bağlantılıdır. Ancak internetin genişliği ve kontrolünün zorluğu bilginin de kontrolsüz yayılabilmesinin önünü açmaktadır (Dreyfus, 2002: 102).

Yeni medyanın sahip olduğu özellikler Richard Rogers tarafından ise 3 ana başlık altında toplanmıştır (Geray, 2003):

1. Etkileşim (Interaction): Alıcı ve vericinin birbiri ile etkileşim halinde kalarak iletişimi sürekli halde tutması durumudur. Yeni medyanın temelinde de en fazla ihtiyaç duyduğu özelliğin başında gelmektedir. Çünkü etkileşim medya içeriğinin sürekli olarak gündemde kalmasını sağlamaktadır.

2. Kitlesizleştirme (Demassification): Geleneksel medyada gözlemlenebilen tekil ve topluma yönelik tek mesaj kısıtlaması haberin ya da verilmek istenen mesajın tek elden olduğu gibi anlaşılmasına sebebiyet vermektedir. Ancak yeni medya ile gelen kitlesizleştirme büyük toplulukların içerisindeki tekil kişilere özel ileti gönderilebilmesi sayesinde kitle iletişimini kırmaktadır. Bu tekil mesajlaşma ise yeni medyanın kitlesizleştirme özelliğidir.

3. Eşzamansızlık (Asekron): Eşzamansızlığın en temel örneği insanların yeni nesil dizi ve film izleme platformları üzerinden eski televizyon teknolojilerinin aksine istedikleri içerikleri istedikleri an tüketebilmeleri olarak gösterilebilir. Benzer şekilde haberlerin de yeni medya aracılığı ile ister sosyal medya ister haber siteleri olsun eşzamanlı olmak zorunda kalmaksızın ulaşılabilir olması özelliğidir.

1.1.4. Yeni Medyaya İlişkin Düşünürlerin Bakış Açıları

1.1.4.1. McLuhan ve Yeni Medya

McLuhan'ın en önemli teorilerinden biri, “araç mesajdır” teorisidir. Bahsi geçen teoriye göre, bir medya aracının içerikleri değil, kullanım şekli ve kullanıcısının etkileşimi, iletişimdeki en önemli faktörler olarak görülmektedir. Örneğin, televizyonun en önemli özelliği görsel bir medya olması değil, insanların televizyon izleme şeklidir. Televizyon, pasif bir aktivite aracı olmasından dolayı insanların düşünme biçimlerine ve kültürel değerlerine etki yapmaktadır (Willcox, 2015: 136).

McLuhan, elektronik medyanın yarattığı etkileri incelediği kitabı “The Gutenberg Galaxy” (Gutenberg Galaksisi) ile yeni medya kavramını netleştirmektedir. McLuhan’a göre, matbaa, insanların düşünme biçimlerinde ve kültürel değerlerinde kesinlikle köklü bir değişim yaratmaktadır. İnsanlar artık yazılı metinlere dayalı bir düşünme ve iletişim biçimi benimsemektedir. Ancak yeni medya dönemi, matbaanın yarattığı etkilerin tam tersini gösterecek bir etki yaratmıştır (Varol, 2019: 137).

İnternet, akıllı telefonlar, sosyal medya gibi yeni medya araçları, insanların iletişim biçimlerini ve kültürel değerlerini adeta yeni baştan şekillendirmektedir. Bahsi geçmekte olan yeni medya araçları, sadece bilgiye erişimi kolaylaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda

insanların düşünme biçimlerini ve davranışlarını da değiştirmektedir. McLuhan, yeni medyanın etkilerini inceleyerek, insanların yaşadığı kültürel ve bilişsel değişimleri anlamaya çalışmıştır. Ona göre, yeni medya araçları insanların iletişim biçimlerini, düşünme şekillerini ve kültürel değerlerini yeniden şekillendirmiş ve bu değişimler, kültürümüzün gelecekteki yönünü belirlemektedir (Atalay, 2018: 30). Günümüzden sonra gelişimini devam ettiren teknolojiler de kültürel değerleri ve buna bağlı değişimleri devam ettirecektir.

1.1.4.2. Manovich'in Yeni Medya İlkeleri

Manovich (2001:27)'de 'yeni medyanın ilkeleri'ni 5 ana başlığa ayırmaktadır. Dijitalleşmenin getirilerinin bir sonucu olarak bu ilkelerin birbirleri ile bağlantılı olduğunu dile getiren Manovich bu ilkelerin kati olmadığını belirtmektedir. Bu ilkeler sırasıyla, sayısal gösterim, modülerite, otomasyon, değişkenlik ve kod çevrimi'dir. Bu ilkeler Manovich'in kendisine göre yeni medyayı bir araya getiren sac ayaklarıdır. Başka bir deyişle yeni medya insanlara bu boyutuyla tek taraflı olmayan bir okuma yapma imkânı vermektedir. Kısacası teknoloji nicel olarak yeni medyaya değişime ve dönüşüme maruz bırakmaktadır (Manovich 2001:59). Yeni medyanın geleneksel medyaya göre bir diğer farkı her türlü içeriğin depolanmasında çok fazla imkân barındırmasıdır. Manovich'in yeni medya ilkelerine bakıldığında;

- 1- Sayısal Gösterim: Bilgisayar ortamından ve analog ortamdan dönüştürülen nesnelerin tamamının dijital kodlardan oluştuğu öne sürülmektedir. Buna bağlı olarak yeni medya nesneleri matematiksel olarak yani bir görüntü, şekil veya fonksiyon olarak tanımlanabilmektedir. Diğer bir yönden ise algoritmik manipülasyona tabi tutulabilmektedir. Uygun algoritmaların uygulanması durumunda fotoğraflar, videolar kısacası tüm yeni medya içerikleri kolayca düzenlenebilir, programlanabilir hale getirilebilmektedir. Bilgisayar verileri yeni medya içeriklerini oluştururken sayısal biçime bürünerek ortaya çıkmaktadır. Eski veya yeni tüm içerikler dijital ortam içerisinde sayısal şekilde kendisine yer bulabilmektedir (Başlar, 2013: 828). Manovich, verilerin sürekli olarak belirli bir içerik nesnesi haline getirilmesine 'sayısallaştırma' ismini vermektedir. Sayısallaştırma ise kendi içerisinde örnekleme ve niceleme olarak iki adıma ayrılmaktadır. Örnekleme aşamasındaki içerikler, veriler bir görüntü halini alabilmek için dijital ortamda pikseller bir araya getirilerek oluşturulmaktadır. Niceleme olarak da isimlendirilen sayısallaştırma aşamasının kendisinde ise bu veriler için birer tanım oluşturulmaktadır. Örneğin 16-Bit görüntü,

- 128 megabyte büyüklüğünde dosya gibi sayısal değerler bu dijital görüntünün oluşturulmasında öne çıkan nicel verilerdir.
- 2- Modülerlik: Manovich modülerliği fraktal bir yapıya yani karmaşık geometrik yapılara benzetmektedir. Yeni medyanın içerisinde sayısal olarak oluşturulmuş tüm öğeler modüler açıdan birbiri ile yoğun seviyede benzerlik göstermektedir. Örneğin, yeni medya içerisinde yer alan tüm fotoğraf ve videolar piksellerin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Pikseller karmaşık birer fraktal yapı olsalar dahil sonucunda ortaya çıkan içerikler fotoğraf ve video olarak çıkmaktadır. Ancak bu içerikler modüler olarak aynı olsalar dahil her fotoğraf ve video aynı olmayabilmektedir. Modülerlik, Manovich için farklı içerikleri barındıran benzer öğelerin bir araya gelmesi denilebilir. Kendi örnekleminde belirttiği World Wide Web örneği üzerinden inceleyecek olursak, farklı içeriklere sahip internet sitelerine ulaşmak için World Wide Web'in kullanım gerekliliği bu programlanmış bilgisayar öğesinin kendi modülerliğini göstermektedir (Berman, 2004: 27).
- 3- Otomasyon: Günümüzde teknolojinin kullanımında en önemli gerekliliklerden birisi de hızdır. Otomasyon tıpkı günümüzde olduğu gibi Manovich için 2000'li yılların başında da hızlı bir yeni medya kullanımı için gerekli görülen unsurlardandır. Özellikle teknolojik gelişmelerin ışığında geliştirilen ve sürekli güncellenen bazı uygulamalar otomasyonu da kullanarak kullanıcıların daha hızlı içerikler oluşturmasına imkân sağlamaktadır. Adobe şirketine ait Photoshop yazılımı 2000'li yılların başından bu yana fotoğraflarını düzenlemek isteyen kullanıcılar için çeşitli imkanlar sunmaktadır. Ancak zaman içerisinde teknolojik adaptasyonuyla birlikte otomasyonu da bünyesine katan Adobe Photoshop günümüzde yapay zekâ teknolojisini de kullanarak çekilen fotoğraflara eski sürümlerine göre çok daha kreatif ve güzel düzenlemeler yapma şansını tek tuşla kullanıcılarına sunmaktadır. Photoshop'ta olduğu gibi diğer yeni medya içeriği üretilebilen uygulamalarda da otomasyonun kolaylığı ve hızı görülebilmektedir (Linehan, 1993: 146-147).
- 4- Değişkenlik: Manovich, değişkenlik kavramını iki ilke etrafında ele almaktadır. Birinci ilkeye göre yeni medya sabit değil, binlerce hatta milyonlarca varyasyonu olabilen potansiyeli geniş bir medyadır. Geleneksel medyaya nazaran tek bir kişinin elinden çıkmıyor olması, aynı haberin gerek yapay zekâ gerek ise farklı medya kuruluşlarınca benzer çalışmalar ile çoğaltılıyor olması yeni medyayı sabitlikten uzaklaştırmaktadır. Değişkenliğinin ikinci ilkesi ise modüler yapıda olduğu gibi ortam nesnesinin değişkenliğidir. Manovich kitabında bu değişkenliği 'sıvı' olarak

nitelendirmektedir. Geleneksel medyada metinlerin el ile bir araya getirilmesi işlemi ile ortam nesnesi, görsel ortaya konmaktayken yeni medya ile birbirinin neredeyse aynısı olan milyonlarca kopya internet ortamında kullanıma sunulmaktadır. Bunun ile ilgili en temel örnek ise haber havuzlarında servis edilen haberlerin temelinde aynı haberi anlatmasına rağmen farklı medya kuruluşlarınca değişikliğe uğratarak servis edilmesidir. Manovich'e göre modülerlik ve değişkenlik birbiri ile ayrılmaz bir biçimde bağlıdır (Akgül ve Akdağ, 2017).

- 5- Kod Çevrimi: Manovich, kod çevrimini bu ilkeler arasına koymasının en temel sebebinin başlı başına bilgisayarlaşmanın medyanın her alanını değiştirmesinden kaynaklı olduğunu dile getirmektedir. Yeni medya, Manovich'e göre iki katmandan oluşmaktadır. Birincisi 'kültürel' ikincisi ile 'bilgisayar' katmanıdır. Geleneksel ve yeni medya ayrımındaki bu katmanların ilki olan kültürel katman eski tip basılı medya organlarını ve ansiklopedileri ikinci katman ise bilgisayar ortamındaki medyalara karşılık gelmektedir. Bilgisayar teknolojilerinin dünyayı çağdaştırması, oluşturulan verileri temsil etmesi ve temsil ettiği veriler üzerinde işlem yapılabilmesine olanak vermesi bilgisayar katmanının özü denilen kısmı oluşturmaktadır. Ancak Manovich'e göre bilgisayar katmanı sürekli olarak değişim göstermektedir. Teknolojik gelişmeler ışığında insanların verileri bilgisayarlar üzerinden işlemeleri, depolamaları ve servis etmeleri zaman içerisinde büyük değişiklikler göstermiştir (Demirbaş, 2017). Buna bağlı olarak teknolojik altyapıyı destekleyebilmesi açısından bilgisayarlar düzenli olarak donanımsal ve yazılımsal olarak kuvvetlendirilmelidir. Manovich'in bilgisayarlar üzerine fikirlerini beyan ettiği milenyum çağı başlarından bugüne medya hayatına giren robot yazılımlar ile gerçekleştirilen robot haberciliği bilgisayarların bütünüyle bu teknolojiye entegre olarak üretilmesi ve bir araya getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yüksek donanımsal özelliklere sahip olması gereken bu bilgisayarlar ise Manovich'in 'bilgisayarlar ile ilgili teknolojiye bağlı olarak geliştirilmeye ihtiyaç duyması teorisini' desteklemektedir. Kod çevrimi özetle eski nesil teknolojilerin mevcut teknolojilere uygun biçimde değiştirilerek kullanıma sunulmasıdır. Eski teknoloji ile kaydedilmiş bir CD'nin içerisindeki verilerin yeni nesil teknolojiye uygun hale getirilerek bulut sistemlere aktarılması ya da daha eski teknolojiler olan VHS kasetlerin CD, Flash bellek gibi daha modern cihazlar ile depolanması bunun en temel örnekleridir. Bu dönüşüm evresi, geçmişte kullanılan kayıt ve depolama alanlarının günümüz teknolojileri ile uyumlu hale getirilmesini, daha güvenli ve dayanıklı ortama taşınmasını amaçlamaktadır. Bu tür dönüşüm işlemleri; ilk olarak eski teknolojiye ait

verilerin modern cihazlarla uyumlu bir formata dönüştürülmesi işlemini içerir. CD’de yer alan veriler bulut sistemine aktarılırken eski CD formatından daha uyumlu bir veri formatına dönüştürülmektedir. Böylelikle her bir veri, bulut depolama hizmetinin sunduğu avantajı bireyin kullanmasıyla korunmaktadır. Aynı zamanda da daha erişilebilir hale gelmektedir. Benzer biçimde, VHS kasetler gibi eski kayıt ortamlarında bulunan bilgiler, daha modern ve kompakt depolama cihazı olan CD, flash bellek gibi yerlere aktarılabilir. Fakat bulut depolama araçları her zaman daha teknolojidir (Cote, 2020). Çok daha az maliyetle çok daha geniş alanlara yüklemeler yapılmasına olanak sağlamaktadır.

1.1.4.3. Henry Jenkins Bakış Açısı ile Yeni Medya Yaklaşımı

Yeni medya çağında, iletişim teknolojileri konusunda yaşanan hızlı ilerlemeler ve dijital platformların yaygınlaşmasıyla beraber kültürel pratiklerin de önemli düzeyde değişmesi ilgi çekmeye başlamıştır. Bahsi geçen dönüşüm evresinde, Henry Jenkins’in yeni medya yaklaşımı, medya araştırmalarına ve üretimine bambaşka bir bakış açısını dahil etmektedir (Uyanık, 2023: 435).

Jenkins, medyanın katılımcı ve aynı zamanda da etkileşime açık doğasının üzerinde durarak, bireylerin medya içeriğini tüketen pasif alıcılar olmak yerine artık aktif üreticilere dönüştüğünü bizzat savunmaktadır. Jenkins, 2006 senesinde yayınladığı *Cesur Yeni Dünya* yani ‘Convergence Culture: Where Old and New Media Collide’ adlı kitabında, yeni medya evresinin bireyler için ne tür bir dönüşüm sağladığını da açıklamaktadır (Jenkins, 2006: 27).

Jenkins’in fikirleri doğrultusunda; iletişim araçları ve dijital mecralar, medya içeriği oluşturma, paylaşma kabiliyetini kişilere sunarak pasif alıcıların yerine aktif katılımcıları getirmektedir. Bu mesele, medyanın tek yönlü iletişimden, etkileşimli bir ortama dönüştürüldüğünün en net kanıtı olmaktadır. Katılımcı kültür kavramı böylelikle daha anlamı ve daha geniş bir biçimle şekil almaya devam etmektedir. Bu düşünceler doğrultusunda, bireyler bundan böyle medya içeriğini tüketenler değil; aynı zamanda üretenler ve paylaşımlar haline gelmektedir. Artık herkes kendi içeriğini oluşturabilecek araç ve gereçlere sahiptir, önemli olan ise bir fikir bulmak ve o yoldan ilerlemektir.

Bu şekilde medya endüstrisinin hegemonik düzeydeki gücünü sorgulayan ve kişilerin kendi deneyimlerini bizzat açıklamasını sağlayan bir ortam meydana getirilmektedir. Jenkins’in bu yaklaşımı aynı zamanda medya yakınsaması fikrine de dayanmaktadır. Bu fikir, farklı medya mecralarının birleşmesi ve içeriklerin farklı yerlerden de erişilebilir hale

gelmesidir. Bu da bireylerin medya içeriğine dilediği zaman seçtiği yerden ulaşmasına olanak tanımaktadır (Turner, 2011: 120).

Televizyon programlarının artık sadece televizyonda değil, sosyal medya kuruluşları ve internet siteleri aracılığıyla verilmesi bunun en temel örneklerindendir. Bu yaklaşım; medya yakınsamasının medya tüketim alışkanlıklarını çeşitli gelişmelere göre değiştirip dönüştürdüğünü göstermektedir. Medya içeriği ile etkileşime geçme şekli de böylelikle değişime uğramaktadır (Akgül ve Toprak, 2021).

Jenkins, yeni medya yaklaşımında medya üretim evresindeki demokratikleşmenin de son derece önemli bir rolü olduğunu vurgulamaktadır. Geleneksel medya platformlarının zıddı olarak internet ve dijital teknolojiler, herkesin içerik oluşturmaya hatta bizzat kendi adı ile paylaşmasına müsaade etmektedir. Tabii anonim kullanıcılar da fikir beyanında bulunabilmekte ve içerik paylaşabilmektedir. Bireyler günümüzde profesyonel medya yapımcılarına bağımlı halde kalmadan kendi düşüncelerini dönüştürüp bununla alakalı işler ortaya koyabilmektedir. Bu da toplumda çok seslilik ve farklı perspektife sahip bakış açılarının oluşması konusunda pürüzsüz denebilecek bir zemin hazırlamaktadır (Babacan, 2021).

Jenkins'in yeni medya ile alakalı yaklaşımı ayrıca hayran kültürüne, yeniden yaratıma da fazlası ile odaklanmaktadır. En çok da dizi, oyun ve film gibi popüler medya ürünleri, hayranlar tarafından tekrardan yaratılıp dönüştürülmektedir. Hayranlar fan grupları yaratır ve bununla alakalı türlü içerikler üretir (Dönmez, 2016). Bu da medya içeriğinin toplum içerisinde yayılmasını kolaylaştırmaktadır ve Jenkins bu süreci bireylerin tamamen aktifleşmesi ile yorumlamaktadır.

1.2. Yeni Medyada Gazetecilik

Yeni medyada gazetecilik, internet ve diğer teknolojik platformlar aracılığıyla yayınlanan ve dağıtılan haberleri kapsamaktadır. Bu haberler bloglar, makaleler, podcastler ve videolu haberler gibi çeşitli haberleşme organları aracılığıyla yayınlanmaktadır. Bu yayın organlarının geleneksel medyaya göre en büyük avantajı haberlerin çok daha hızlı bir şekilde yayınlanmasıdır (Timisi, 2003: 83).

Geleneksel medyaya göre bir diğer avantajı da takipçilere doğrudan etkileşim kurma imkânı vermesidir. Yeni medyada yer alan birçok platform kullanıcılara paylaşımcı ya da diğer okuyucular ile iletişim kurma fırsatı vermektedir. Bu, daha interaktif ve ilgili izleyici oluşturmaktadır.

Bunların yanında hedeflenip ölçeklenebilen önemli bir özelliğe de sahiptir. Reklamlar, belirli izleyici kitlesine hedeflenebilir ve içerik, sosyal medya ve diğer platformlar aracılığıyla daha geniş bir izleyici kitlesine kolayca paylaşıp dağıtılabilmektedir. Bu, daha etkili ve verimli bir reklam yapılmasını ve daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşılmasını sağlamaktadır (Altınbaşak ve Karaca, 2009: 465-468).

Yeni medyada gazetecilik, aynı zamanda, klasik medya kanallarından farklı olarak, daha fazla özelleştirme ve kişiselleştirme imkânı da sunmaktadır. Örneğin; sosyal medya platformlarında yer alan algoritma belirleyiciler, kullanıcıların tercih ettiği içerikleri önermekte ve bu sayede kullanıcılar ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş içeriklere ulaşmaktadır (Karakulakoğlu, 2015: 125-127). Böylelikle sosyal medya platformları üzerinden yayın yapan haber kuruluşları da kullanıcılara yönelik haberlerini algoritmalar aracılığıyla doğrudan ulaştırarak etkileşim alabilmektedir.

1.3. Yeni Medyada Haber Üretim Süreci

Yeni medyada haber üretim süreci geleneksel medya ile benzer süreçlere sahiptir. Geleneksel medyadan ufak farklılıklara sahip olan yeni medyada haberin yayınlanmasından sonraki süreç büyük farklılıklar göstermektedir.

Bir insan, bir belge veya bir olay gibi geleneksel medya ile benzer şekilde başlayan haber üretim süreci yeni medya ile haber kaynağı olarak internetin kendisini de araştırma alanlarına dahil etmektedir. İnternetin habercilerin kaynağı olarak hayatlarına girmesi habere kaynak arayışını zenginleştirse de dezenformasyona da yol açabilmektedir (Pavlik, 2013: 125).

Sonraki aşamada geleneksel medyada olduğu gibi haber kaynağının doğruluğunun araştırılması bulunmaktadır. Bu süreç haberin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için önemlidir. Ancak internet araştırmaları geniş bir kaynak sunmakla birlikte bu aşamada bir dezavantaj olarak muhabirlere daha fazla araştırma yapma zorunluluğu katmaktadır.

Haberin yazılması sürecinde basılı gazetelerin aksine haberin güvenilirliğini artırmak ve habere dair daha fazla detay verebilmek için galeriler şeklinde çoklu fotoğraf servis edilebilmektedir. Haberlere eklenen videolar sayesinde haber ile ilgili daha da fazla detay verilebilmektedir. Yeni medyada da geleneksel medyada olduğu gibi haber yazılırken objektif ve tarafsız bir dil kullanılmaktadır.

Haberin yayınlanması sürecinde ise geleneksel medyadan bütünüyle farklı olarak daha geniş bir alan tercih edilebilmektedir. Bloglar, podcastler, haber siteleri ve sosyal medya kuruluşları aracılığıyla haber gerekli şekilde hazırlanarak istenildiği şekilde servis edilebilmektedir.

Haberin takip edilmesi haber üretim sürecinin yeni medya ile genişleyen bir başka aşamasıdır. Okuyucuların yorumları ve haber ile ilgili geri bildirimleri bu aşamada değerlendirilerek haber ile ilgili gerekli değişikliklerin ve eksiklerin tamamlanması yine yeni medya ile haber üretim sürecine dahil olmuştur (Deuze, 2001. 893).

Yeni medya tüketicilere daha fazla kontrol sağlama imkânı vermektedir. Örneğin, tüketiciler sosyal medya hesaplarından takip ettikleri kaynakları seçebilmekte ve bu sayede ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş içerikleri görüntüleyebilmektedir. Algoritmaların çalışma mantığında hangi alana ilgi duyuluyorsa (sanat, ekonomi, edebiyat vs.) buna uygun opsiyonlar sunulmaktadır (Dalen, 2012: 648). Algoritmaların kullanıcıların deneyimlerine göre şekillenmesi ve ilgi alanlarını ön planda tutması ise rahatsız edici bir kullanımın önüne geçmektedir.

1.4. Haber Verileri ve Yeni Medya Gazeteciliği

Haber verileri, haberlerin oluşturulması sırasında toplanan ve analiz edilen bilgilerin tamamını oluşturmaktadır. Bu veriler, haberlerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için önemlidir ve aynı zamanda haberlerin daha anlamlı, etkili hale getirilmesine de yardımcı olmaktadır. Yeni medya gazeteciliğinde haber verilerinin toplanması ve analiz edilmesi doğru haber sunumu için gereklidir (Anadolu Ajansı, 2018: 30).

Haber verilerinin toplanması geleneksel medyada olduğu gibi veri kaynağının belirlenmesi ile başlamaktadır. Bu adımda haber verilerinin toplanacağı kaynak profesyonel bir gözle beraber belirlenmelidir. Bu kaynak; bir insan, bir belge veya toplumsal açıdan önem arz eden bir olay olabilmektedir (Türk vd., 2013: 744).

Toplanan verilerin doğrulanması haber merkezleri tarafından yürütülmekte ve haberin kamuoyuna doğru bir şekilde sunulmasını sağlamaktadır. Doğruluğu ispatlanmamış ve tehlikeli olabilecek haberleri engellemek için bu aşama büyük önem taşımaktadır. Haber verilerinin doğruluğunun sağlanması dezenformasyon yasasıyla da desteklenmektedir (Oymak, 2022: 507).

Doğrulan veriler haber merkezi bünyesinde depolanmaktadır. Depolanan veriler hemen veya daha sonra kullanılmak üzere hazırlanmaktadır. Benzer haberlerde atıflarda bulunmak veya haber ile ilgili sonraki zamanlarda yaşanan güncellemeler için kullanılmak üzere arşivlenmektedir.

1.5. Yeni Medyada Haberin Verileri

Yeni medyada da tıpkı geleneksel medyada olduğu gibi haberin temel bölümleri, başlık, giriş ve ana metindir. Bunlar ile haberi bir bütün haline getiren fotoğraf ve yeni medya

ile habere eşlik eden videolar da yeni medyada haber metninin bir bütün olarak iletilebilmesini sağlayan unsurlardır (Güz, 2005: 60).

Fotoğraf ve video, haber içeriğinin unsurları olarak önemli rol oynamaktadır. Özellikle dijital ortamda yayınlanan haberlerde bu unsurlar haberin inandırıcılığı açısından gerekmektedir. Aynı zamanda estetik bir görünüm sağlaması ve buna bağlı olarak okurun, izleyicinin tepkilerinin artırılabilmesi açısından önemlidir.

Bu unsurların etkileri toplumun çoğunluğunu ilgilendirebilecek bir haberde büyük bir saldırı ya da doğal afete ait yıkıcı görsel malzemenin haber unsuru olarak paylaşılması haberin etkileyciliğini ve anlaşılabilirliğini artırmaktadır. Bunların yanında fotoğraf ve video, haber bütünlüğünü sağlayan temel birer unsurdur (Schlapp, 2000: 129). Bu unsurlar ise etkileşimin çok önemli hale geldiği, tüketicilerin farklı içeriklere ihtiyaç duyduğu dijital medyada yayımlanan haberlerin daha geniş izleyici-okuyucu kitlelerine ulaşmasını ve buna bağlı etkileşimin artmasını sağlamaktadır (Küçüközyiğit, 2014: 11).

Dronelar ise fotoğraf ve videoların kaydedilmesinde bir aracı görevi görmektedir. Bu süreç içerisinde dronelar haberlerin toplanması, görsel alanda sunulması ve hikayesinin farklı perspektiflerden anlatılması gibi alanlarda etkin bir araç olarak kullanılmaktadır (Budak, 2019: 128). Bu yeni perspektif haberlere daha derin bir bakış açısı getirmekle birlikte okuyucunun etkilenmesinde büyük katkı sağlayabilmektedir.

1.6. Yeni Gazetecilik Türleri

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak yeni gazetecilik türlerinin doğuşu hız kazanmıştır. Geleneksel gazetecilikteki basılı gazete ve televizyon yayınlarının aksine yeni medya platformları gün geçtikçe çeşitlenmekte ve sosyal medya ile entegre hale gelmektedir. Bu platformlar, haberlerin metinsel yayınlarının yanında fotoğraf, video ve ses yayınları olarak da kamuoyuna sunulmasını sağlamaktadır (Tuncel ve Kara, 2005: 91-96). Yeni medya ile yaygın olarak kullanılmaya başlanan türler;

- 1- Bloglar: Bloglar, özellikle kamuoyuna ulaşmak isteyen tekil kullanıcılar için önemli bir yayın aracıdır ve internet kullanıcılarının hobilerine, ihtiyaçlarına göre takip etmek istedikleri kişilerin paylaşımlarına ulaşmalarını sağlamaktadır. Bloglar yeni medyanın özelliklerini bünyesinde barındıran yani etkileşimli, sosyal medya entegrasyonuna sahip, paylaşım altlarında yorum yapılabilmesi ile geri dönüşlere izin veren çevrimiçi platformlardır. Bloglar kolay kullanımları sayesinde toplumun her kesimi için kolayca oluşturulabilir ve düzenlenebilir özellikler sunmaktadır (Duran, 2003: 89-94).

Etkileşimli bir platform olması sayesinde okuyucular doğrudan yazarlarla ve fikir alışverişi yapmak isteyen diğer okuyucularla etkileşime geçerek, tartışma ve diyaloglar oluşturulabilmektedir. Sivil toplum örgütleri, bağımsız kuruluşlar, yardım ve destek bekleyen insanlar tarafından kurulabilmeleri ve fonlanmaya ihtiyaç duymadan kendi ekosistemleri üzerinden sürdürülebilmeleri gibi özellikleri sayesinde bloglar alternatif medya kaynakları olarak da kabul edilmektedirler (Aydoğan ve Kırık, 2012: 63).

- 2- Podcastler: İnternet üzerinden yayınlanan sesli yayınlar podcast olarak isimlendirilmektedir. Bu yayınlar, genellikle belirli bir konu hakkında sohbet, röportaj veya tartışma içerebilmektedir. Bu yayın türü internet kullanıcılarının kendi içeriklerini oluşturabilmelerine ve bu içerikleri kolayca yayınlamalarına olanak sağlamaktadır (Chen, 2009).

Radyonun sahip olduğu yayıncılık kurallarının dışına çıkabilen podcastler konuları ile birbirlerinden ayrılmaktadır. İnternet üzerinden yayınlanması ve depolanabilmesi dinleyicilerin istedikleri zaman bu yayınlara ulaşabilmelerine imkân sağlamaktadır ve bu yapısıyla da geleneksel radyo yayınlarından ayrılmaktadır (Bonini, 2015: 21).

- 3- Youtube: YouTube, dünya üzerinde milyarlarca kullanıcıya ulaşmış bir video paylaşım platformudur. Çocuklardan yetişkinlere birçok birey YouTube üzerinden video izleyebilmekte ve yayınlatabilmektedir. Bu platform, internet kullanıcılarına kendi videolarını yükleyebilme, izleyebilmenin yanında yorum yapma gibi etkileşim sağlayıcı bir özelliği de barındırmaktadır (Miller, 2012: 17).

İnternet kullanıcıları arasında YouTube’u bu denli popüler kılan özelliklerinden birisi ise ücretsiz şekilde ulaşılabilme ve paylaşım yapılabilme fırsatı sunmasıdır. Sağladığı imkanlar nedeniyle bünyesinde çok sayıda ve kategoride videoyu barındırmaktadır. Eğitim, eğlence, haberler, spor ve müzik başta olmak üzere canlı yayın da dahil pek çok videoya platform üzerinden ulaşmak mümkündür. Bu çeşitlilik kullanıcıların da çeşitlenmesine dolayısıyla barındırdığı kitlenin büyümesine sebebiyet vermektedir (Castells, 2009: 96).

YouTube’u cazip kılan bir diğer unsur ise bireylere yayınladıkları videolar üzerinden para kazanma imkânı sunmasıdır. Kanal sahipleri, belirli bir takipçi sayısına ulaşarak, videolarına reklam yerleştirerek para kazanabilmektedirler. Bu nedenle, YouTube hem bir iletişim aracı hem de bir işletme olma özelliği taşımaktadır. Günümüzde “YouTuber” adı ile bilinen bir meslek dalı bile

oluşturmuştur. Bu mesleğe mensup olan kişiler seçtikleri alanlar ile alakalı videolar yayınlarak takipçi kitlesi oluşturmaktadırlar (Mayer- Schönberger, 2009: 84).

- 4- Sosyal Medya: Yeni medyayı kullanan gazeteler ve bireysel gazeteciler sosyal medyayı haber paylaşmak, kamuoyunun görüşünü almak ve haber kaynaklarına ulaşmak için kullanmaktadır (Smith, 2009: 559). Günümüz haberleşme ağlarının önemli bir ayağını oluşturan sosyal medya mecraları, bu gazetecilik türünün oluşmasını sağlamaktadır.

1.6.1. Yurttaş Haberciliği

Yurttaş haberciliği ilk olarak ABD’de 1990’lı yıllarda medyanın önde gelen isimlerine tepki olarak kamu kuruluşu Pew Center’ın attığı ilk adımlar ile ortaya çıkan bir gazetecilik türüdür (Duran, 2003: 89). Yurttaş haberciliği diğer bir tanımıyla halkın haber niteliğindeki verilerini paylaşması olarak verilebilmektedir. Toplumun ihtiyaçları dahilindeki konuların demokratik anlayış faaliyetleri içerisinde paylaşılması amacıyla oluşturulmuş bir gazetecilik anlayışıdır ve vatandaşların sorumluluk duygusunu geliştirmek hedeflenmektedir (Lambeth, 1998: 118). Yurttaş haberciliğinin en önemli özelliklerinden bir tanesi haber yapmak için bu alanla alakalı eğitime ihtiyaç duymamasıdır. Vatandaşlar ellerindeki haberleri etik kurallar çerçevesinde aracı kuruluşlar veya sosyal medya kuruluşları aracılığıyla dağıtabilmektedir (Alankuş, 2009: 110).

Yurttaş haberciliğinin avantajları arasında, toplumun günlük yaşamına dair haberlerin daha iyi yansıtılması yer almaktadır. Örneğin, belirli bölgede yaşayan bir kişinin, o bölgede meydana gelen bir olaya tanıklık edip haber verilerini toplayarak paylaşması mümkündür. Bu haberin yayınlandığı bölgedeki insanların konuyla ilgili bilinçlenmesini sağlanmaktadır. Ayrıca, yurttaş haberciliği sayesinde, toplumun günlük yaşamına dair haberlerin daha hızlı yayınlanması da sağlanabilir.

1.6.2. Veri Haberciliği

Veri haberciliği, veri analiz tekniklerinin kullanıldığı; verilerin toplanması, incelenmesi, yorumlanması ve raporlanması yoluyla haber yapma sürecinin genel adıdır. Bu yaklaşım, geleneksel habercilik yöntemlerinin ötesine geçerek, verilerin öncelikli kaynak olarak kullanıldığı ve doğrulanmış verilerin haberleştirildiği bir yaklaşımdır. Bu nedenle, veri haberciliği, haberlerin daha doğru, kapsamlı ve detaylı bir şekilde sunulmasına yardımcı olmaktadır (Dağ, 2017: 282).

Veriler kamu, özel şirketler ve sivil toplum kuruluşları gibi kurumlar tarafından sağlanabilmektedir. Veri haberciliği, verileri okumak, yorumlamak, analiz etmek ve sonuçları haberleştirmek için kullanılan özel araçlar ve teknikler gerektirmektedir (Rogers, 2014).

Veri haberciliği, geleneksel haber kaynaklarına göre daha fazla sayıda veri seti ve analiz aracının kullanımını içermektedir. Bu, haberlerin kamuoyuna daha kapsamlı, doğru ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlamaktadır. Veriler, sözcüklerden daha net bir şekilde ifade edilebilir ve daha kolay anlaşılır hale getirilebilmektedir. Bir haber hikayesi için bir veri seti kullanabilmekte ve bu verileri kullanarak doğru ve doğrulanabilir bilgiler sağlanabilmektedir. Bu, gazetecinin haberlerinin güvenilirlik düzeyini gözle görülebilecek bir biçimde artırmakta ve okuyucuların güvenini kazanmasını sağlamaktadır (Aslan vd., 2016: 63). Veri haberciliğinde, veriler aracılığı ile haber oluşturmada veri toplama, temizleme, görselleştirme ve haberin hazırlanması süreçlerini takip etmektedir (İzli, 2018). Sürecin tamamlanmasının ardından haberler bildiğimiz haber formatlarına getirilerek servis edilmektedir.

1.6.3. Robot Haberciliği

Robot haberciliği, bilgisayar yazılımları ve algoritmaların yardımıyla, haberlerin otomatik olarak üretilmesi ve yayınlanması olarak tanımlanabilir (Pınarbaşı ve Astam, 2020: 2680). Bu tür haberler, genellikle veri tabanlarından veya internetten toplanan bilgilerin işlenerek haber formatında üretilmesidir. Robot haberciliği, haberlerin anında yayınlanmasını ve hızlı bir şekilde üretilmesini sağlamaktadır (Latar, 2015).

Robot haberciliğinin kullanımı, özellikle ekonomi haberlerinde yaygın olarak gözlemlenmektedir. Örneğin, büyük rakamsal verilerinin analiz edilmesi ve haber şeklinde üretilmesi için robot haberciliği kullanılabilir. Aynı şekilde, tarım ve meteoroloji verilerinin de haber şeklinde üretilmesi için robot haberciliğine başvurulmaktadır (Peiser, 2019).

Robot haberciliği sayesinde, haberlerin doğruluğu ve objektifliği daha kolay sağlanabilmektedir. Örneğin, borsa verilerinin otomatik olarak işlenmesiyle, yanlış veya taraflı haberlerin üretilme riski azaltılabilmektedir (Carro, 2018). Robot haberciliğinin dezavantajları arasında ise insan unsurunun ve habere katılan insancıl duyguların haberden soyutlanması sayılabilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

DRONE HABERCİLİĞİ

2.1. Drone Nedir?

Drone, insan gücüne ihtiyaç duymadan havada kalma ve uçuş yeteneğine sahip, sensörler ve kamera sistemleri gibi ekipmanlar ile donatılmış kumanda ile kontrol edilebilen insansız bir hava aracı türüdür (Kalsın, 2016). İlk olarak askeri amaçla ortaya çıkan insansız hava araçları zaman içerisinde sivil amaçlarla da kullanılmaya başlanmıştır (Şahin, 2020, 644).

Tarihte resmi olarak kayda geçmiş ilk quadcopter örneği Jacques Kardeşler'in, Louis Breguet ve Charles Richet yardımı ile yaptıkları Gyroplane No.1 gösterilmektedir (Munson, 1968). İnsansız olarak uçacak bir araç olarak düşünülen bu buluş başarıya ulaşamamıştır (Apostolo, 1984).

1960'lı yıllardan itibaren maket model uçak (RC Model) bir hobi olarak insanlar arasında hızla yayılmıştır. Aynı yıllarda insansız hava araçları ise askeri alanda gözetleme amacıyla kullanılmaya başlamıştır. Amerikan Federal Havacılık İdaresi (FAA)'nın 2006 yılında ticari ve hobi amaçlı drone kullanımlarına izin vermesinin ardından ise drone teknolojisi ilk kez askeri alan dışında sivil hayatta kullanılmaya başlanmıştır². Aynı yıllarda sivil havacılık alanında en büyük drone üreticilerinden birisi olan DJI kurulmuştur. Benzer firmaların kuruluşuyla birlikte 2010 yılında Fransız drone üreticisi Parrot ilk wi-fi kontrollü drone modeli olan AR modeli kullanıcılara sunulmuştur (Apostolo, 1984). İnsanlar tarafından kullanımı bu kadar yakın olmasına karşılık drone teknolojisinin kökleri çok daha eskilere dayanmaktadır.

2.2. Drone Türleri

Dronelar geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu nedenle kullanım alanlarına ve amaçlarına yönelik farklı donanımlar ile donatılabilmektedir. Farklı alanlarda kullanılan değişik donanımlara sahip dronelere bakıldığında;

Tarım: İlaçlama ve arazi tarama işlemlerinde dronelar kullanılmaktadır. Tarım arazilerinde sorunsuz çalışabilecek şekilde tasarlanmışlardır. En temel kullanım nedenleri tarımın verimliliğini artırmak, işgücü maliyetlerini azaltmak ve ürün kalitesini artırmaktır (Raj, 2019).

² [https://web.archive.org/web/20081002220516/http://www.acq.osd.mil/usd/Roadmap%20Final2.pdf#search="D od%20UAS%20Roadmap%202005"](https://web.archive.org/web/20081002220516/http://www.acq.osd.mil/usd/Roadmap%20Final2.pdf#search=) (erişim tarihi: 21.07.2024)

Tarım droneleri aynı zamanda görüntüleme teknolojileri sayesinde tarım arazilerindeki bitki örtüsü, toprak ve su gibi çeşitli faktörleri analiz ederek çiftçilere önemli bilgiler sağlayabilmektedir (Tao, 2022). Bitkilerin kontrolü ve çiftçileri bitkilerin genel durumu ile ilgili haberdar etmek için de kullanılmaktadırlar (Çevik, 2021).

Şekil 2.1 Dji firmasına ait bir tarım droneu

Kaynak: <https://www.dji.com/mg-1>, Erişim tarihi: 10.02.2023

İnsansız Hava Aracı (UAV): Uzun süre havada kalma ve uzak mesafe uçuş yeteneklerine sahip dronelardır. UAV'ler, çeşitli amaçlar için kullanılabilirler ancak büyük bir çoğunluğu casusluk, saldırı ve savunma amaçlı askeri alanda kullanılmaktadır. Bu drone türü kıtalararası uçabilmek de olmak üzere sivil kullanımda olan dronelerden çok daha farklı ve geniş özellikleri barındırmaktadır. Çok daha büyük ve gelişmiş kameraları ile altında bulunduğu araziye çok daha yüksek kalitede tarayabilmektedir (Özfindık, 2021: 428).

Şekil 2.2 Askeri alanda kullanılan bir UAV drone

Kaynak: <https://www.techpats.com/advancements-in-uav-technology/>, Erişim tarihi: 12.02.2023

Güvenlik Droneleri: Güvenlik sektöründe kullanılan droneler olarak bilinmektedir. Bu droneler, güvenlik görevlerini daha etkili bir şekilde yerine getirmek için tasarlanmıştır. Diğer dronelerden farklı olarak genellikle yüksek çözünürlüklü kameraların yanında termal kameralar ve ekstra sensörler ile donatılmışlardır. Bu sayede, güvenlik personelinin izlemesi gereken alanları daha etkili bir şekilde izleyebilir ve güvenlik tehditlerini daha hızlı tespit edebilmektedirler. Bu tür özellikle havaalanları, sınır güvenliği, açık hava etkinlikleri ve toplum açısından önemli olan tesisler gibi alanlarda kullanılabilmektedir (Majeed vd., 2021: 720).

Şekil 2.3 Yapay zeka teknolojisine sahip yeni nesil bir güvenlik droneu.

Kaynak: <https://www.cnet.com/tech/computing/home-security-drone-could-help-you-tell-possums-from-prowlers/>, Erişim tarihi: 12.02.2023

Ticari Dronelar: Bu tür iş ya da endüstriyel amaçlar ile kullanılabilen geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu tür dronelar, ticari faaliyetlerde kullanılmak üzere tasarlanmışlardır. İşletmeler, ticari droneleri verimliliği arttırmak ve buna bağlı maliyetleri azaltmak için bu araçları kullanmaktadır. Aynı zamanda da işlerin sağlıklı ilerlemesi ile alakalı süreçlerin optimizasyonu konusunda da kullanılmaktadır. Ticari dronelar genel olarak çok daha büyük boyutlara sahiptir. Motorları da gündelik dronelere göre daha büyük ve gelişmiş olabilmektedir. Uçuş süreleri daha uzundur ve kapsama alanları diğer drone türlerine göre çok daha fazladır. Bunun yanı sıra, çoğu zaman daha fazla yük taşıma kapasiteleri vardır. Genellikle yüksek teknoloji sensörler ve kameralarla donatılırlar.

İnşaat Sektörü: İnşaa sahalarını takip etmek, gerçekleşen ilerlemeyi izlemek, haritalama yapmak ve arazi analizini tedbirli şekilde gerçekleştirmek için kullanılabilmektedir (Ciampa vd., 2019). Dronelara entegre biçimde kullanılabilen Lidar (Laser Imaging Detection and Ranging) sensörler bu sektördeki dronelerin en önemli özelliklerindendir. Bu sensörler sayesinde lazer aracılığı ile tarama yaparak inşaatların kaba ve detaylı örneklerini üç boyutlu olarak bilgisayarlara aktarabilme olanağı sağlamaktadır (Risbøl vd., 2018).

Lojistik: Bu alanda dronelar kişilere hızlı ve etkili teslimat hizmeti sunmak için kullanılmaktadır. Lojistik amaçlı ilk kullanımı ise 7 Aralık 2016 yılında Amazon firmasının kendi bünyesinde kurduğu Amazon Prime Air aracılığı ile gerçekleştirilmiştir³.

Hava Fotoğrafçılığı: Profesyonel dronelere göre daha ulaşılabilir olmaları, ağırlık açısından daha hafif olmaları ve mini dronelere göre daha gelişmiş kameralara sahip olabilmeleri nedeniyle yarı profesyonel kategoride değerlendirilebilecek bir ara drone türüdür. Hava fotoğrafçılığı dronelerinin diğer bir avantajı da geleneksel hava fotoğrafçılığı yöntemlerine göre daha uygun maliyetli olmalarıdır.

Şekil 2.4 Dji firması tarafından üretilen hava fotoğrafçılığı drone'u.

Kaynak: <https://www.dji.com/mavic-3>, Erişim tarihi: 12.02.2023

³ <https://www.havayolu101.com/2016/12/15/amazon-prime-air-ilk-teslimatini-yapti/> (erişim tarihi: 20.10.2023).

Şekil 2.5 Dji firmasına ait FPV model yarış drone'u.

Kaynak: <https://www.dji.com/dji-fpv>, Erişim tarihi: 13.02.2023

Şekil 2.6 FPV dronelerin kullanımı için Dji firması tarafından üretilen gözlük

Kaynak: <https://www.dji.com/dji-fpv>, Erişim tarihi: 13.02.2023

2.3. Drone Haberciliğinin Tarihçesi

Drone haberciliği, farklı perspektiflere ve yaratıcı haber içeriklerine oluşan ihtiyacın artması ile medya kuruluşları tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Askeri alanda kullanılan

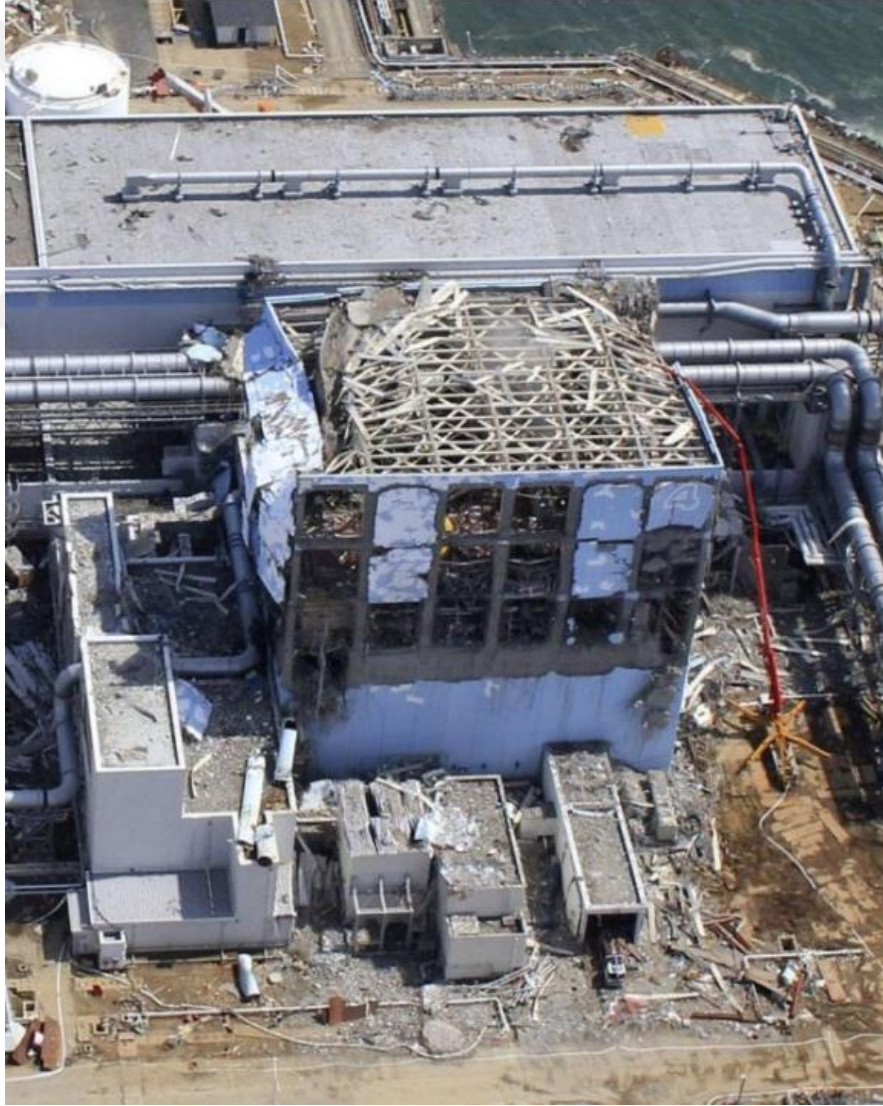
dronelerin daha küçük ve kompakt hale gelmesi ile sivil havacılıkta yer edinmesi aynı zamanda habercilik teknolojisinde kullanılmasının da önünü açmıştır (Goldberg vd., 2013).

Kavaklı (2018)'ya göre drone teknolojisinin sağladığı avantaj ve tercih edilme sebepleri; haber toplama pratiklerine katkı yapması, haber anlatımını zenginleştirerek daha güçlü verilere ulaşmayı sağlaması, ekonomik olması ve alternatif medya ile diğer gazetecilik pratiklerine katkılar sağlaması şeklinde dört ana başlık altında incelenebilmektedir.

2010'ların ilk dönemlerinde drone teknolojisi sivil havacılık alanında hızla gelişmeye başlaması ile ABD dronelerin serbest piyasada üretimi, satımı konusunda başı çeken ülke haline gelmiştir (Chamberlain, 2017). Bununla birlikte CNN bir haber kuruluşu olarak sivil drone kullanımı ile haber yapma hakkını yasal olarak alan ilk kuruluş olmuştur (Kavaklı, 2018: 163). Dronelerin bilinirliği arttıkça, hava sahası düzenlemeleri ve yasal mevzuatlar da son derece ehemmiyet kazanmaya başlamıştır.

Günümüz drone teknolojisinin gazetecilik amaçlı kullanılmasının ilk örnekleri 2011 yılına uzanmaktadır. Kullanımının verdiği kolaylık ve habere katkıları nedeniyle bu tarihten itibaren çoğu kuruluş tarafından kullanılmaya başlamıştır (Jarvis, 2014, 9). 2011 yılında Japonya'nın Fukuşima Nükleer Santrali'nde tsunamiye bağlı gerçekleşen patlamadan sonra girilemeyen bölgeye gönderilen dronelar ile gerçekleştirilen hasar tespit çalışmaları ve bölgeden edinilen fotoğraf ve videoların kamuoyu ile paylaşılması drone teknolojisinin habercilikte kullanılmasının ilk örneğidir (Corcoran, 2014).

Görsel 2.1 Fukushima Nükleer Santrali'nde çekilen ilk drone fotoğrafları

Kaynak: Air Photo Service, <https://www.forbes.com/pictures/eemj45egim/march-24-2011/?sh=5b7a3dc03a32>,

Erişim tarihi: 07.01.2023

Dronelerin haberde kullanılmaya başlaması, haberciliğin veri toplama aşamasında kolaylık sağlamaktadır. Havadan çekilen görüntüler özellikle haberin derinliğinin anlaşılmasında büyük rol oynayabilmektedir. Bu teknoloji habere derinlik katmakla birlikte zorlu ve tehlikeli alanlarda haber toplama konusunda büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Örneğin; depremlerde, sel felaketlerinde ve savaş alanlarında dronelar muhabirlerin daha sağlıklı çalışmasına katkıda bulunmaktadır.

Doğal afet alanları gibi yaya şekilde ulaşılması güç yerlerde el kamerası ile görüntü kaydetmek tehlikeli ve sağlıksız olabilmektedir. Fakat dronelar sayesinde bu zorluklar büyük oranda ortadan kalkmıştır. Sıkça karşılaşılan doğal afet olayları, ulaşılması ve kaydedilmesi zor haberler günümüzde drone teknolojisinin haber alanında kullanılmasını ve buna bağlı olarak drone haberciliği kavramını ortaya çıkarmıştır. Haberciliğin ve teknolojinin gelişmesi ile dünya her yerinden haber alınabilir ve ulaşılabilir bir hale gelmektedir.

Drone teknolojisinin kullanımı her ne kadar kolaylık sağlasa da beraberinde birtakım sorunları da getirmektedir. Örneğin, dronelerin herkesçe rahatlıkla kullanılabilmesi ile ilgili mevzuat ve yasal düzenlemelerdeki boşluklar özellikle hava sahalarına bu alanlara ilişkin güvenliğe ve kişisel hayatın gizliliğine ilişkin problemler ortaya çıkmaktadır. Gerekli eğitimlerin, takiplerin ve izinlerin düzenlenmesi dikkate alınarak, dronelerin haberde daha verimli ve doğru bir şekilde kullanılması sağlanabilmektedir.

2.4. Drone Haberciliği

Drone haberciliği haber içeriklerinin yeni medya ile genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkmış, fotoğraf ve videoların haberde önem kazanmasıyla gazetecilik alanına entegre olmuş bir türdür. Drone teknolojisi haber toplama pratiklerini kolaylaştırması, haber içeriklerini güçlendirmesi, haberciliğe yeni kanallar açması ve eski nesil teknolojilere göre ekonomik olması açısından fayda sağlamaktadır (Holton vd.,2016, 637).

Yangın veya sel gibi doğal afetlerde, dronelar çevredeki hasarın daha iyi anlaşılabilmesini mümkün kılmaktadır. Örneğin, Rian Taylor tarafından 2013 yılında Tasmanya yangınlarının amatör bir çekim ile drone kullanılarak kaydedilmesi anaakım medya kuruluşlarının dikkatini çekmiş ve görüntüleri alarak paylaşmıştır (Taylor, 2013). Benzer şekilde Youtube’da videolar paylaşan Civi Drones adlı kanal tarafından paylaşılan New South Wales’de gerçekleşen orman yangınları görüntüsü çekimi yapan amatör yurttaşlarca sorunsuz şekilde paylaşılabilmektedir (Cividrones, 2013). Bu videolar, haber içeriği üretimine katkıda bulunurken benzer şekilde kurtarma görevindeki kişilerin de faydalanabilmesine olanak sağlamaktadır. Benzer şekilde çatışma bölgelerinde veya suç olaylarında, gazetecilerin

güvenliği tehlikede olabilmektedir. Bu gibi durumlarda, dronelar haber kaynağına kişinin güvenliğini tehdit etmeden erişim sağlayabilmektedir.

Türkiye’de drone haberciliğinin ilk örneği ise yine bir yurttaş haberciliği örneği olarak 2013 yılında Taksim’de gerçekleşen Gezi Parkı Eylemleri sırasında Cem Köse adındaki bir aktivistin kaldırdığı drone ile elde ettiği görüntüleri Youtube üzerinden paylaşması ile oluşmuştur (Kavaklı, 2018: 169).

Barrero (2018)’ya göre dronelar habercilikte spor faaliyetleri kalabalık etkinlikler, büyük çaplı haberlerin ve toplumsal olayların gözlenebilmesinde ve gerçek zamanlı olarak seyircilere aktarılmasında büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Livberber (2022: 15)’e göre ise, drone teknolojisi bilgiye ve görüntüye kolay, güvenli, ekonomik erişim ile içerik ve sunuma farklı bakış açıları, canlı ya da paketlenmiş yayın imkânı, araştırmacı haberciliğe katkı ve buna bağlı son dakika, özel haber imkanları, alternatif gazeteciliğe, artırılmış ve sanal gerçekliklere ve haber bağlamına katkı kazandırmaktadır.

Drone haberciliği özellikle Türkiye’de Anadolu Ajansı, Demirören Haber Ajansı ve İhlas Haber Ajansı gibi büyük haber ajansları tarafından haber toplama ve sunma süreçlerinde son derece aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu teknolojinin haber içerikleri için kullanılmaya başlaması okuyucuların habere daha geniş bir perspektiften ulaşmalarını ve habere konu olan olayın tüm detaylarını anlayabilmelerini sağlamaktadır (Clarke, 2013).

Habere katkılarının en temel örneklerinden birisi ise tehlikeli alanlarda özellikle doğal afet durumlarda çok daha güvenli bir şekilde haber verilerinin kaydedilmesine olanak tanımaktadır.

Görsel 2.2 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir’de yaşanan depreme ait drone fotoğrafı.

Kaynak: <http://www.gercekizmir.com/haber/Izmir-in-kara-gunu-2-yil-once-6-6-yla-yikildik/123274>, Erişim tarihi: 04.02.2023

Holton (2016: 637)’a göre dronelerin farklı teknolojiler ile desteklenebilmesi haber hakkında detaylara muhabirler tarafından daha kısa sürede ulaşılabilmesini sağlamaktadır. Isı ölçer, hareket algılama, haritalandırma, sayısal veri ve panoramik görüntü elde edebilmesi habere hem farklılık hem de yeni bir bakış açısı katmaktadır.

Benzer şekilde 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen iki deprem sonrasında oluşan büyük yıkım, drone teknolojileri ile havadan görüntülenerek depremin yıkımını ve yarattığı etkiyi daha net hale getirmiştir. Haber merkezleri ve bağımsız kuruluşlar bölgeden haberler hazırlarken aynı zamanda arama kurtarma faaliyetlerine yardım etmek için bu teknolojiyi kullanmışlardır.

Livberber (2020), drone gazeteciliğinin habere en büyük katkılarını yenilik, bakış açısı, ilgi çekme, eğlence, açıklık, takip, gündem, paylaşılabirlik, inanılabilirlik, sürpriz içerikler gibi alanlarda olduğunu dile getirmiştir. Kuş bakışı detayların alınabilmesi habere daha özgün bir görünürlük kazandırmakta buna bağlı olarak habere bir yenilik ve görsel-işitsel anlamda zenginlik kazandırmaktadır. Haberin güvenilirliğine büyük oranda katkı sağlayan fotoğraf ve videoların farklı açılardan da görülebilmesi ise farklı bir açıdan habere bulunduğu katkıdır.

Tüm bunlar ile drone teknolojisinin modern teknolojiyi yakından takip ederek kaliteli kayıtlar alınabilmesini sağlaması ve bunlara karşılık ekonomik olarak kolay ulaşılabilir olması ekonomik açıdan bir başka katkısı olarak sayılabilmektedir. Lens, filtre gibi birçok ekstra ekipmana sahip olması gereken standart kameraların aksine çoğu özelliği kendi içerisinde

barındırmaktadır. Cep telefonu ya da tablet gibi teknolojiler ile kendisine ait kumandalar aracılığı ile kolay kullanımı sunması bu teknolojiye kolay adapte olabilmeyi sağlamaktadır (Roug, 2014). Bununla birlikte dronelerin kişilere özel ehliyetler ile verilmesi ve bu ehliyetlerin alınması sürecinde çeşitli eğitimlere tabi tutulmaları kullanıcıların daha bilinçli bir şekilde hareket etmelerini sağlamaktadır.

2.5. Drone Haberciliğinde Veri Toplama ve Analiz

Geleneksel medyada olduğu gibi yeni medyada da haberin nitelikleri olan doğruluk, gerçeklik, nesnellik, anlamlılık, kesinlik, hızlılık, tutarlılık ve inanılabilirlik sağlandıktan sonra habere ilişkin diğer verilerin elde edilmesi işlemine geçilmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2013: 6). Bu verilerin elde edilmesi haberin nerede ne zaman ve ne şekilde hazırlandığına göre değişebilmektedir. Örneğin, savaş haberlerinin ya da doğal afet haberlerinin yapıldığı coğrafyalar çok daha zorlu olabilirken; gündelik haberlerin yapıldığı alanlar çok daha kolay veri elde edilen yerler olabilmektedir.

Drone haberciliğinde verilerin toplanması aşaması özellikle fotoğraf ve video kısmında geleneksel medyaya benzese de daha geniş görüş açısı, yasal sorumlulukların tam olarak oluşmamış olması gibi sebepler ile yasal sorunlara sebebiyet verebilmektedir (Livberber, 2020: 79). Bu sorunların aşılması için daha bilinçli drone kullanıcılarının yetiştirilmesi ve özel alanların daha kesin çizgilerle belirlenmesi gerekmektedir.

2.6. Drone Haberciliğinin Dezavantajları

Drone haberciliği gazetecilik alanında yeni perspektifler kazandırmasının yanında dezavantajları da barındırmaktadır. Etik kuralların ihlali ve bu ihlallere bağlı gazetecilik alanında karşılaşılan yasal sorunlar, insan haklarının ihlal edilmesi, kişisel mülkün gizliliğinin kalkması dronelerin sahip olduğu özellikle dolayısıyla sahip oldukları problemlerden bazılarıdır. Bunlarla birlikte haberdeki insan ögesinin kaybolması, haber verilerinde insan hikayelerinin eksik kalması ve muhabirlerin haber kaynaklarından uzaklaşması gibi problemler de gözlemlenebilmektedir.

2.6.1. Etik Kuralların İhlali ve Mahremiyet

Dronelerin gökyüzünde sessiz bir biçimde uçabilmeleri ve kolaylıkla gizlenebilir kompakt cihazlar olmaları sebebiyle bilinçli veya bilinçsiz gizlilik ihlali büyük oranda artmaktadır (Kavaklı, 2018: 166). Bu tür durumlar, gizlilik hakları konusunda endişeleri de beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda saldırı, sabotaj ve casusluk gibi kötü amaçlı

kullanıma uygun olmaları nedeniyle güvenlik açıklarını ve bu konularda çeşitli tehditleri doğurmaktadır (Choi-Fitzpatrick, 2014, 21).

Hava sahası düzenlemeleri ve yasal mevzuatın sürekli ve hızlı biçimde değişmesi, drone habercilerinin gereklilikleri yerine getirmesinin önüne geçebilmektedir. Böyle durumlarda ise sorumlu mercilerin tüm değişiklikler ile ilgili haber kuruluşlarını ve drone kullanan birincil tekil kullanıcıları sürekli bilgilendirmesi önem arz etmektedir (Culver, 2014: 59).

Dronelar sahip oldukları kamera, GNSS, lazer tarama gibi teknolojilerle belirli yüksekliklerde fark edilmeden insanların sahip oldukları mülkler, kişisel bilgiler, koordinatlar gibi önemli verilere sahip olmasını sağlamaktadır (Kahveci ve Can, 2017: 530). Seaman (2016)'a göre genel gazetecilik etiklerinin yanında drone konusunda yeni etik kuralların eklenmesi ve bu iç etik kurallar dahilinde drone kullanımlarının kontrol altında tutulması ve bu kullanımlarına bağlı doğabilecek yasal sorunlardan uzak kalabilmek için her kurumun öncelikli olarak kamu yararını gözetmesi ve sadece gazetecilik faaliyetleri için kullanımı gibi kısıtlamalara gidilmesi gerektiğini dile getirmektedir.

İzinsiz gözetleme ve gizlilik konuları da dronelar ile gerçekleştirilen çekimlerde önemli noktalardır. Özel mülk ve kişisel alanlara herhangi bir izin alınmadan girilmesi hukuki durumlara sebebiyet verebilmektedir. Bunlarla birlikte sivil havacılık dairelerince, askeri ve emniyet binaları ve bunlara bağlı tesisler, cezaevleri, akaryakıt depoları, silah fişek fabrikaları gibi devlet idaresindeki alanlarda uçuş yapılması yasaklanmıştır⁴. Habercilik faaliyetlerinde ise kişisel alanın ihlal edilmesi yine hukuki yaptırımlara ve etik kurallara uygun davranılmaması sonucu medya kuruluşunun problemler yaşamasına neden olabilmektedir. Bununla ilgili Türkiye'de ilk olay Erzurum'da bir kız öğrenci yurdunun izinsiz drone kullanımı ile yasa dışı olarak gözetlenmesi ile Erzurum Valiliğince drone kullanımının yasaklanması ile yaşanmıştır (Karakullukçu,2016). Sonrasında Antalya Valiliği başta olmak üzere pek çok valilik yayımladıkları kararname ile dronelerin izin alınmaksızın uçurulmasını yasaklamıştır. Alınan kararlar sonrasında yaşanan ilk olay iki drone kullanıcısının izinsiz uçuş yaptıkları gerekçesiyle aldıkları para cezası olmuştur⁵. Kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği, diğer tüm ülke vatandaşları için geçerli olduğu gibi gazeteciler için de 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile güvence altına alınmaktadır⁶.

⁴ https://web.shgm.gov.tr/documents/sivilhavacilik/files/mevzuat/sektorel/talimatlar/2019/IHA_talimati_revizyon3.pdf (erişim tarihi: 06.03.2023)

⁵ <https://www.memurlar.net/haber/582076/ilk-drone-cezasi-iki-kullaniciya-kesildi.html> (erişim tarihi: 21.06.2024)

⁶ (<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (erişim tarihi: 08.03.2023)).

2.6.2. Fotoğraftaki ve Haberdeki İnsan Faktörünün Yok Olması

Kanburoğlu (2002: 411)'na göre fotoğrafın zamanı durdurabilmesi yarı tanrısal bir boyuttur. Fotoğrafların haberdeki önemi ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçlarına göre fotoğraf, fotoğraf altı yazıları okunan ve devamındaki haberlerin okunmasında büyük öneme sahiptir. Haberin en önemli unsurlarından olan fotoğrafların anlık çekilmiş ve duyguları doğrudan yansıtan bir içeriğe sahip olması gerekmektedir. Fotoğraflar haber metnine doğrudan katkıda bulunduğu kadar dokunaklılık ve duygusallık da katmaktadır (Levie ve Lentz, 1982).

Göksel (1987: 150)' e göre çevremizde bulunanların %78'ini görerek, %13'ünü duyarak, %3'ünü dokunarak, %3'ünü koklayarak ve %3'ünü tadarak algılamaktayız. İnsan hafızası ise %40 görülenleri, %20 duyulanları muhafaza etmektedir. Bu sebeple haberde algılamanın ve akılda kalıcılığın en önemli unsurlarından bir tanesi görsel materyallerdir. Hopkins (2001:184)'de fotoğrafın önemini vurgulamak için, “Fotoğrafların çoğu öyküyü, yazının yapabileceğinden daha iyi anlatır, fotoğraf, basının vazgeçilmez bir unsurudur” demiştir. Wanta (1988)'da haberde fotoğrafın önemini vurgulamış ve yaptığı araştırmalar sonucunda fotoğraflı haberlerin fotoğrafsız haberlere göre okuyucunun daha fazla ilgisini çektiğini, daha uzun süre habere odaklanıldığını belirtmiştir. Garcia (1987: 187)'da fotoğrafın önemini, “Bir fotoğrafın gazeteye yerleştirilmesi, okuyucuların fotoğrafa nasıl bakacaklarını ve bakışlarının o sayfanın geri kalanında nasıl gezineceğini belirler” sözleriyle belirtmektedir.

Fotoğrafın gerçeklikle arasında kurulan bağ okuyucu-haber açısından büyük önem taşımaktadır. Okuyucu dış dünyadaki gerçeklik ile başlayarak fotoğrafçının sahip olduğu gerçeklik ve verilen fotoğraftaki gerçekliği arayan okuyucunun kendisinin sahip olduğu gerçekliği bir bütün haline getirmektedir (Parsa, 1987: 156). Fotoğraf ve okuyucu arasındaki bu bağ kurma görevi ise olayın canlı tanığı olarak foto muhabiridir. Bu sebeplerle muhabirlerin haber konusuna dahil olan görgü tanıklarını ve haber kaynaklarını fotoğraflarına doğru niteliklerle yansıtmaları son derece önemlidir (Yurdalan,2015: 151).

Benzer şekilde Soygüder (2019)'de, 1855 Kırım Savaşı ile başlayan haber fotoğrafçılığının zaman içerisinde yeni medyanın ve kullanıcılarının beklentileri çerçevesinde magazinselleşmeye başladığını vurgulamıştır. Berger (2013: 93)' de fotoğrafın popüler kullanımına değinirken görselliğin aslında anlaşılmasının çok da güç olmadığını muhabir tarafından arka planı bilindiğinde ve fotoğraf altı yazıları ile fotoğrafın duygusunu dile getirdiğinde etkilerinde ne gibi değişiklikler olabileceğini André Kertész'in Haziran 1919'da Budapeşte'de çektiği “Bir Kızıl Süvari Yola Çıkıyor” isimli fotoğrafından yola çıkarak açıklamaktadır. Fotoğraf her ne kadar bir anne ve çocuğunun askere korkarak bakıyormuş gibi

gözükse de aslında fotoğraftakilerin askerin ailesi olduğunu ve onu savaşa uğurladıklarını ancak fotoğraf altı yazıları ile anlayabilmekteyiz.

Haber fotoğrafları ise hobi amaçlı çekilen fotoğraflardan farklı olarak kamuoyuna bilgilendirmek, habere ilişkin detayları en yalın haliyle vermek amacı gütmektedir. Bu bağlamda çekilmiş ilk fotoğraf 14 Ekim 1843 yılında İmparatorluk Yüksek Komiseri Ky-Ing ile bin yıllık bir barış antlaşmasına imza atan Fransız Başkonsolosu Lyrene'nin fotoğrafını çeken gümrük çalışanı Jules Itier'in çektiği fotoğraftır. Ancak basında kullanılan haber fotoğrafçılığı kavramının ortaya çıkışı bundan 13 yıl sonra Roger Fenton ve Szatmary-Popp'un Kırım Savaşı'nı fotoğraflamak üzere Kırım'a gitmesi ve burada ölüleri ve kanlı alanları çekmelerinin engellenmesi ile gerçekleşmiştir (Gezgin, 2002:1).

Harris ve Spark (2000:21)'a göre iyi bir fotoğraf haberin özünün yansıtmalıdır ve fotoğrafta insanların eylemliliği fotoğrafı daha etkili hale getiren bir unsurdur. Shlapp (2000: 129)'a göre ise haber fotoğrafının en temel unsurlarından birisi haber konusuna olabildiğince yakın olmanın gerekliliğidir. Haber fotoğraflarında duyguyu verebilmek amacıyla haber unsuruyla yakın olmayı vurgulayan bir diğer isim Robert Capa'dır. Haber unsuruna yakın olmanın önemine, "Fotoğrafınız yeterince iyi değilse, yeterince yakın değilsinizdir" sözleriyle değinmiştir. Foto muhabirinin fotoğrafın çekileceği alana yakınlığı, dışarıdan bir göz olarak alanı takip etmesi ve herhangi bir müdahalede bulunmadan olay akışında hareket ederek anı yakalaması fotoğrafın derinliği açısından son derece önemlidir (Bülbül, 2001: 103).

Soygüder (2013)'e göre haber fotoğrafı anında gelişen olayları kapsamaktadır. Ancak dronelar kurulumları ve havalanmaları itibarıyla bu önemli unsura aykırıdır. Dronelar daha kurulu haber fotoğrafları çekmekte kullanılabilir durumdadır. Fotoğrafların ani çekilmemeleri sebebiyle fotoğraf editörlerinin karar verme olgusu da ortadan kalkmaktadır.

Fotoğraf altı yazıları da haberin derinliğinin anlaşılmasında önemli bir etkidir. Fotoğraf altı yazıları ise muhabirlerin haber fotoğrafına ve fotoğraftaki olguya maruz kalmasıyla etkisinin artırmaktadır. Türkiye'nin önde gelen fotoğrafçılarından Ara Güler fotoğrafın haberdeki ve muhabirdeki etkileriyle ilgili, "Bir olay, bir roman gibi kurgulanır ve fotoğraflarla anlatılırdı" demiştir.

Dronelar haber fotoğrafına daha uzak ve daha geniş bir perspektif katmaktadır ve habere duygu katan insan unsuru ile foto muhabirlerin fiziksel olarak birbirinden uzaklaşmasına neden olabilmektedir. Bu da insan etkileşiminde azalmaya ve insan hikayelerinin aktarılmasında sorunların çıkmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle haberlerin derinlik ve empati açısından eksik kalması durumu gerçekleşebilmektedir (Adams, 2018).

Dronelerin haber fotoğrafında yarattığı bir diğer dezavantaj ise fotoğrafın barındırdığı ana unsurun ötesine geçerek deyimi yerindeyse bir görsel şölene dönüşmesidir. Örneğin, bir yangın veyahut bir sel görüntüsü dronelar aracılığıyla kaydedildiğinde yangın veya sel felaketinin yarattığı acıdan çok renkli bir görsele dönüşebilmektedir. Haber duygusunun olmayışı fotoğraf altı yazılarını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

2.7. Drone Haberciliğinde Uygulanan Düzenlemeler ve Yasalara Uygunluk

Drone haberciliği ve sivil drone kullanımının gelişmekte olan bir kavram olması nedeniyle bu teknolojinin kullanımı ile alakalı düzenlemeler ve yasalara uygunlukları, birçok ülke tarafından farklı biçimlerde ele alınmaya ve düzenlenmeye devam etmektedir (Kavaklı, 2018: 166).

Günümüzde birçok ülkede, ticari faaliyetler gerçekleştirmek maksadı ile drone kullanacak olan bireylerin ya da kurumların belirli bir kayda ve lisansa sahip olması şart koşulmaktadır (SHGM, 2017). Dronelar vasıtası ile habercilik faaliyetleri yapılırken, hava sahası düzenlemelerine ve uçuş iznine uyulması gerekmektedir. Haber organizasyonlarının ya da bireysel gazetecilerin farklı ülkeler için de bulundukları ülkenin belirlediği kurallar çerçevesinde uçuş izinlerini yerel havacılık kurumları veyahut da sivil havacılık otoriteleri aracılığıyla araştırmaları gerekmektedir. Türkiye’de yasal düzenlemeler Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından 30 Ekim 2013’te yayımlanan bir talimatname ile belirlenmiştir. Sonrasında eksik görülen ve düzenlenmesi gereken talimatlar 22 Şubat 2016 tarihinde “İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı” olarak yeniden yürürlüğe koyulmuştur (Kahraman, 2017).

Dronelar ile yapılan habercilik fiilleri, güvenlik ve istihbarat kuralları çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Bu konularda koruma kapsamına alınmış alanlara dronelar ile girmek devletin kendisi ve yasalarca korunmaktadır (SHGM, 2017). Özellikle devlete ait alanların kayda alınması terörle mücadele ve olası saldırıları engellemek amacıyla son derece büyük öneme sahiptir.

Bunların yanında dronelerin kullanımı ile ilgili özellikle dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur da gece uçuşlarıdır. Görüşün azalması nedeniyle ek güvenlik tedbirleri alınmasını gerektirmektedir. Özellikle doğru ışıklandırma ve haritalandırma gece uçuşları için en önemli detaylardır (Livberber, 2020: 54).

Drone haberciliğine bağlı yasal düzenlemeler ve uygunluk durumu ile ilgili konular düzenli olarak yenilenmektedir. Bu nedenle haber kuruluşlarının ve muhabirlerin gerekli yasal düzenlemeleri düzenli takip etmeleri gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANADOLU VE İHLAS HABER AJANSLARININ OCAK-MART 2022 YILLARI ARASINDA DRONE KULLANIMINA YÖNELİK ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Konusu

Tezin araştırma konusu, yeni habercilik türlerinden olan drone haberciliğinin ve bu türe bağlı olarak medya şirketlerinin bir haber oluşturma aracı olan dronelerin tarihini araştırmaktır. Bu teknoloji ile hazırlanan haberlerin görsel içeriklerinin incelenmesi ve haber oluşturma süreçlerine katkıları da araştırma konusudur.

3.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, gazetecilik alanında yaşanan teknolojik dönüşümlerle birlikte hayatımıza giren dronelerin gazetecilik sektöründe yarattığı farklılıkları incelemek ve bunlarla beraber haber fotoğraflarında ve videolarında ne gibi kolaylıklar ve imkanlar sağladığını açıklamaktır. Aynı zamanda drone haberciliğinin, diğer teknolojik gelişmeler ile yeni bir oluşum olması sebebiyle bu teknolojiye uyum sağlamayı başarmış ve henüz dijital dönüşüm çözümlerini başlatmamış haber ajansları arasındaki farklılıkları saptamaktır. Bu tez ile, drone haberciliğinin Türkiye’de hangi haber türlerinde daha aktif kullanıldığı, sahada görev yapan muhabirlere ne gibi katkıları olduğu belirlenmek amaçlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Habercilikte kullanılan yeni nesil teknolojilerin sağladığı yeniliklerin ve bu yeniliklere adapte olabilmış haber ajanslarının bu teknoloji sayesinde ne gibi perspektifler kazandığının anlaşılabilmesi araştırmanın ilk önemli kısmıdır. Bununla birlikte bu teknolojinin günümüze kadar gelen kısa serüveninde ne gibi yollar katettiğinin ve gelişimi sırasında gazeteciliğe nasıl entegre olduğunun anlaşılabilmesi diğer önemli kısmı oluşturmaktadır.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni drone haberciliği konusunda öncelikli olarak kullanımlarını hızlandıran ve haber içerikleri için pek çok medya kuruluşunun başvurduğu haber ajanslarıdır. Araştırmanın örneklemi ise Anadolu Ajansı ve İhlas Haber Ajanslarına ait internet sitelerinde Ocak-Mart 2022 tarihleri arasında paylaşılmış ve drone kullanılmış haberler oluşturmaktadır. Bu haberlere ait fotoğraflar incelenmiş ve benzer haber türlerine göre temalar altında ayrılmıştır.

3.5. Veri Toplama ve Verilerin Analizi

Verilerin toplanması, kaynakçada belirtilen yerli ve yabancı kitap, dergi, makale, internet siteleri gibi çeşitli kaynakların taranarak buralardan toplanan veriler ışığında derlenmiştir. Analizleri sırasında farklı kaynaklar karşılaştırılmış ve ortak bir bağlamda sadeleştirilerek tez çalışmasına eklenmiştir. Araştırmaya dahil edilen haberler belirlenen tarihler aralığında incelenmiş ve bu tarihler arasındaki tüm haberler önemli detaylarıyla birlikte verilmiştir.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Drone teknolojisinin hangi haber türlerinde daha aktif kullanıldığının görülebilmesi, haber fotoğraflarının daha bütünsel olabilmesi amacıyla haberlerin konuları itibarıyla Gillian Rose'un içerik analizi adımları ile: örneklemin belirlenmesi, kodlama kategorilerinin belirlenmesi, kodlama ve sonuç analizi kullanılarak yapılmıştır.

İçerik analizi yapısı itibarıyla çok sayıda imgeyi sistematik olarak incelemeyi sağlamaktadır. Bu imgelerin net ve geçerli bilgilerine ulaşmakta kullanılabilen içerik analizi nicel araştırmalarla birlikte nitel araştırmalar için de kullanılabilmektedir. Gillian Rose (2012: 101)'a göre içerik analizi basit bir nicel yöntem olarak değerlendirilmemekle birlikte içerik analizi, sonuçların yorumlanmasında araştırma sorusunun formüle edilmesi sürecinden başlayarak kodlama kategorileri oluşturulmasına kadar geçen süreçte her aşamaya yönelik kararlar alınmasına katkı sağlamaktadır.

Krippendorff (2004: 18)'e göre ise içerik analizi, analizin garantiye alınması için çok sayıda kural ve prosedüre dayanmaktadır. Birbiri ile benzerlik gösteren verilerin ve ortak kavramların temalar ile bütün hale getirildiği bir yöntem olarak fotoğraf verilerinin ortak yanları da temalandırmakta kullanılabilmektedir (Rose, 2012: 87-101). Bu sebeple araştırma yöntemi içerik analizi ile Gillian Rose'un yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

Rose'un yönteminin temalandırma aşamasında fotoğrafların ve haber içeriklerinin ortak söylemlerinden yola çıkarak beş tema belirlenmiş ve görseller bu beş tema altında bir araya getirilerek incelenmiştir.

Sel, Taşkın, Heyelan, Kuraklık Haberleri	12 Haber	%35
Zorlu Şartlarda Çalışan İnsan Haberleri	4 Haber	%11
Mahsur Kalan ve Kaybolan İnsan Haberleri	5 Haber	%14
Yangına Bağlı Haberler	5 Haber	%14
Trafik ve Kaza Haberleri	9 Haber	%26
TOPLAM	35 HABER	%100

Temaların ve tablodaki verilerin haberin konusuyla doğrudan bağlantılı olması sebebiyle dronelerin ajans haberciliğinde en fazla sel, taşkın, heyelan, kuraklık haberlerinde; en az ise zorlu şartlarda çalışan insanlara bağlı haberlerin kaydedilmesinde kullanıldığı görülebilmektedir.

3.7. Ajans Haberciliği

Haber ajanslarının en temel işlevleri başlı başına bir haberin veya hali hazırda yazılı bir haberin detayları ile ilgili bilgi toplamak, haberi üretmek ve detaylarla birlikte veya ayrı şekilde haberi hedef kitlelere ulaştırmaktır. Bunun yanında ajansların bir diğer önemli işlevi de müşterilerine, paydaşlarına ve üyelerine özel haberlerin dağıtılmasını sağlamaktır. Her ne kadar ajanslar haber içeriklerini haber kuruluşlarına satsalar da kuruluşlar tarafından hazır bir habere zahmetsiz ulaşma imkânı sunmaları açısından son derece önemlidirler (Boyd-Barret ve Rantanen, 1998:62). Haberler, toplumun bilgilendirilmesi, gelişmelerin takip edilebilmesi ve kamuoyunun oluşturulması açısından büyük önem taşımaktadır. Ajanslar dünyanın dört bir yanındaki olayları takip ederek haberleri üretmek ve bu haberleri gazete, dergi, televizyon ve diğer medya kuruluşlarına dağıtarak kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamaktadır. Ajans haberciliğinin temel işlevlerinden birisi de gazetelerin ve diğer yayın organlarının haberlere hızlı ve doğru şekilde ulaşmasını sağlamaktır (Girgin, 1994: 3).

Ajans haberciliğinin ilk örneği 30 Mayıs 1961 tarihinde Theophraste Renaudot tarafından yayımlanan “La Gazette” isimli gazetedir (İnceoğlu, 1994: 97). La Gazette kuruluş türü itibarıyla bir ajans olsa da hükümdarların sözcüsü olarak görülmüş ve krallık ile halk arasında haberlerin dağıtılması görevini üstlenmiştir. 1 Ocak 1777’de kurulan “Le Journal de Paris” ise çeşitli konularda haber üreten ilk ajanstır (Charon,1996: 42). Günümüzde bilinen çok ofisli ajansların ortaya çıkışı ise 1830’lu yıllarda Paris’te, yerli-yabancı gazetelerin haberlerini çevirerek ve derleyerek litografi ile basıma sokan ve sonrasında Avrupa’nın çeşitli merkezlerine dağıtan bununla birlikte Fransa ve Almanya’nın çeşitli yerlerinde kurulan “Bureaux de Correspondance” (Muhaberat Bürosu) ile olmuştur (Koloğlu, 1994:2).

Haber ajansları kâr etmek, üyelere hizmet, ülke gündemini kamuoyu ile paylaşmak ve dış ofislerden gelen haberleri ülke kamuoyuyla paylaşmak misyonuyla çalışmaktadır. Kâr amacı ile kurulan ilk ajanslar Havas (1832), Wolff (1849), Reuter (1851) ve Stephani (1853)’tür. Bunun yanında AP ise 1948 yılında üyelere hizmet misyonuyla kurulmuştur. Sonraki yıllarda yaşanan gelişmeler ile adaptasyon sağlayamayan Wolff ve Stephani kapatılmış, yerlerine DPA ve ANSA gibi ulusal ajanslar kurulmuştur. Havas bu gelişmeler

çerçevesinde günümüzde bilinen adıyla AFP olmuştur. Reuter ise ismindeki ufak bir değişiklikle günümüzdeki Reuters halini almıştır (Mathien ve Conso, 1997: 4).

Ajanslar, farklı konular, bölgeler ve kaynaklar hakkında geniş bir ağa sahiptir. Bu sayede, ajanslar farklı perspektiflerden haberleri toplayabilir ve çeşitli kaynakları kullanarak haberlerin doğruluğunu kanıtlayabilir. Bu çeşitlilik, haberlerin tarafsız ve objektif bir şekilde sunulmasını sağlar ve medya çeşitliliğini destekler. Ajans haberciliği, haberlerin güncel ve zamanında yayılmasını sağlamanın yanı sıra haberlerin arşivlenmesini de kolaylaştırır. Haber ajansları, haberleri kategorilere ayırarak ve veri tabanlarında saklayarak uzun süreli arşivleme sağlar. Bu da gelecekteki araştırmalar, geçmiş olayların analizi ve bilgi erişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Ajansların drone kullanımı, dergi, televizyon, gazete ve internet medyası alanında hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Türkiye'nin büyük ajanslarına ait internet sitelerinde bulunan haber arama kısmında drone ile ilgili haberler aratıldığında drone kullanılan haberlerin sayısı günden güne artış göstermektedir. Daha gelişmiş kameralar, daha uzun uçuş süreleri ve daha güçlü parçaların drone teknolojisine katılmasıyla, dronelar haberler görsellerinin kalitesinin artmasını ve canlı yayınlar için daha etkili, daha uzun süreler kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Ajanslar haber yayıncılığında drone teknolojisini etkin bir şekilde kullanarak haberlerin kalitesini artırmakta ve okuyucularına daha etkileyici, daha viral görsel içerikler sunmaktadır. Gelecekte, drone teknolojisinin daha da gelişmesiyle birlikte haber ajanslarının bu teknolojiyi daha yaygın bir şekilde kullanması beklenmektedir.

3.8. Anadolu Ajansı ve Drone Haberciliği

Teknolojik ilerlemeler ve yenilikler, haber endüstrisini de etkilemektedir. Bu noktada, gazetecilikte hızlı ve etkili bir şekilde haberleri aktarabilen drone teknolojisi, önemli bir rol oynamaktadır. Anadolu Ajansı, Türkiye'nin en büyük haber ajanslarından birisi olarak, drone kullanımıyla ilgili gelişmeleri yakından takip eden ve bu teknolojiyi aktif olarak kullanan bir kurumdur.

Anadolu Ajansı'nın drone teknolojisini aktif olarak kullanmasının etkileri;

- 1- Yeni ve Etkileyici Görüntüler: Drone'lar, yerden elde edilemeyen yüksekten çekilmiş görüntüler sağlayarak, olayların daha geniş bir perspektiften görülmesini sağlar. Bu da haberlerin daha etkileyici ve bilgilendirici olmasını sağlar.
- 2- Hızlı ve Esnek Haber Yayını: Daha önce ulaşılması zor olan yerlere hızlıca ulaşabilen drone'lar, canlı yayınlar ve güncel haberler için ideal bir araçtır. Örneğin, trafik

kazaları, doğal afetler veya protesto gösterileri gibi hızlı gelişen olaylar için hızlıca kullanılabilir.

- 3- Güvenlik ve Maliyet Avantajı: Drone'lar, tehlikeli veya erişilmesi zor bölgelerde çalışmak için insan yerine kullanılabilir. Böylece muhabirlerin güvenliği sağlanırken maliyetlerin azaltılması şeklinde üç temel başlık da incelenebilir. Şeklinde sıralanabilir.

Anadolu Ajansı, haber yayıncılığına drone teknolojisini aktif olarak entegre eden öncü ajanslardan biridir. Ajans, haberlerin kalitesini artırmak ve okuyucularına daha fazla içerik sunmak için droneleri etkili bir şekilde kullanmaktadır. Anadolu Ajansı'nın drone kullanmayı tercih ettiği noktalar bu üç başlık incelenebilir:

- 1- Canlı Yayınlar: Anadolu Ajansı, canlı yayınlar sırasında drone'ları kullanarak izleyicilere olayları daha yakından takip etme fırsatı sunar. Örneğin, spor etkinlikleri veya büyük toplumsal olaylar gibi canlı yayınlar, drone'lar sayesinde daha etkileyici hale gelir.
- 2- Haber Görselleri: Anadolu Ajansı, drone'lar aracılığıyla çekilen yüksek kaliteli fotoğrafları ve videoları haberlerinde kullanarak okuyucularına olayları daha iyi görselleştirmektedir. Bu da haberlerin daha ilgi çekici ve etkileyici hale gelmesini sağlar. Özellikle, doğal afetler, manzara haberleri veya büyük etkinlikler gibi konular drone görüntüleriyle daha detaylı ve kapsamlı bir şekilde sunulabilir.

Araştırmalar ve İncelemeler: Anadolu Ajansı, droneleri haberlerde kullanmanın yanı sıra araştırmalar ve incelemeler için de kullanmaktadır. Örneğin, arazi koşullarının izlenmesi, arkeolojik kazı alanlarının keşfi veya çevresel sorunların belirlenmesi gibi alanlarda drone'lar etkili bir şekilde kullanılmaktadır.

3.9. İhlas Haber Ajansı ve Drone Haberciliği

İhlas Haber Ajansı, Anadolu Ajansı'nda olduğu gibi Türkiye'de ajans haberciliğinde dronelerin kullanımına öncülük eden bir diğer ajanstır. İhlas Haber Ajansı, Türkiye'nin ilk özel ajansı olarak 4 Ocak 1993'te, İhlas Holding çatısı altında kurulmuştur. Türkiye dışında 35 ülkede bürosu bulunmaktadır. Dünya üzerinde toplamda 145 büroya bağlı 850 çalışanı bulunmaktadır. İhlas Haber Ajansı bünyesinde 100'den fazla drone barındırmaktadır.

3.10. Bulgular

Ocak ve Mart 2022 tarihleri arasında Anadolu Ajansı'nda 16, İhlas Haber Ajansı'nda 19 haberde drone kullanılmıştır. İki ajansta Ocak-Mart 2022 tarihleri arasında yayımlanan

toplam 35 haber incelenmiştir. Bu haberler ayrı ayrı incelendiklerinde Anadolu Ajansı'nın doğal afet haberlerinde, İhlas Haber Ajansı'nın ise gündelik haberlerde daha fazla drone kullandıkları görülmüştür. Rose'un kodlama kategorilerine göre araştırma haberlerin yapıları gereği beş tema altında ayrılmıştır. Belirlenen tarih aralıklarındaki haberler fotoğrafların konularına ve haber içeriklerine bağlı olarak ayrılmıştır. İncelenen haberlerin 12'sinde Sel, Taşkın, Heyelan ve Kuraklık fotoğrafları bulunmaktadır. Haber içeriklerinin de fotoğraflar ile tutarlı olması sebebiyle ilk tema 'Sel, Taşkın, Heyelan, Kuraklık Haberleri' olarak ayrılmıştır. İkinci tema ise benzer şekilde 4 haberde ortak olarak görülen 'Zorlu Şartlarda Çalışan İnsan Haberleri'nden teması ile birleştirilmiştir. Üçüncü temada görsellerin ve haber metninin ortak anlatısı olarak 'Mahsur Kalan ve Kaybolan İnsan Haberleri' bir araya getirilmiştir. Mahsuriyet ve kaybolmak kavramları birbirleri ile daha ilişkili gözüktüğünden kaybolan insana ait haber fotoğrafı bu tema altında incelenmiştir. Yangınlara bağlı 5 haber fotoğrafı ise, 'Yangına Bağlı Haberler' teması altında bir araya getirilmiştir. 'Trafik ve Kaza Haberleri' temasında 9 haber birbirleri ile bağlantılı olarak aynı tema altında birleştirilmiştir. Bu haberler arasında 'mahsuriyet' kavramı ile de bağlantılı olabilecek görseller 3.29, 3.30, 3.33 ve 3.34 ise haber içeriklerinde trafik ve buna bağlı sıkışıklık ile daha fazla ilişkilendirilmeleri sebebiyle ayrı bir tema altında incelenmiştir.

3.10.1. Sel, Taşkın, Heyelan, Kuraklık Haberleri

İncelenen 35 haberin yüzde %35'i (12 haber) sel, taşkın, heyelan ve kuraklık gibi doğal sebepler ile ortaya çıkmıştır. Özellikle doğa ile bağlantılı haberlerin daha geniş alanlara yayılması, daha yüksek bir perspektiften gösterilmesinin gerekliliği bu tür haberler için dronelerin kullanımını kaçınılmaz bir hale getirebilmektedir. Ancak fotoğrafların kuş bakışı çekilmesine bağlı olarak fotoğraftaki insanlardan ve bu insanların yaşadıkları acıdan uzak bir görsellik oluşması nedeniyle fotoğraflar yaşanan olayın sebep olduğu problemlerin ötesinde 'görsel olarak güzel birer manzara fotoğrafı' olarak algılanabilmektedir.

Görsel 3.1 İzmir'de korkutan görüntü Çekilen deniz havadan görüntülendi.⁷

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 22.03.2022

Görsel 3.2 Bartın'da sağanak ve eriyen kar taşkına neden oldu.⁸

Kaynak: Anadolu Ajansı, 19.02.2022.

Görsel 3.3 Su altında kalan narenciye bahçeleri havadan görüntülendi.⁹

Kaynak: Anadolu Ajansı, 14.01.2022.

Fotoğraf: Ömer Kundakçı / AA

Görsel 3.4 Muğla'da Köyceğiz Gölü taştı, ev ve iş yerlerini su bastı.¹⁰

⁷ <https://www.ihb.com.tr/haber-izmirde-korkutan-goruntu-cekilen-deniz-havadan-goruntulendi-1041158> (erişim tarihi: 29.09.2024).

⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/bartinda-saganak-ve-eriyen-kar-taskina-neden-oldu/2506988> (erişim tarihi: 29.09.2024).

⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/su-altinda-kalan-narenciye-bahceleri-havadan-goruntulendi/2473699> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Kaynak: Anadolu Ajansı, 12.01.2022.

Görsel 3.5 Sular altında kalan 'çukur yaylada' drone ile hasar tespiti.¹¹

Kaynak: Anadolu Ajansı, 13.02.2022.

Görsel 3.6 Karabük'te heyelan nedeniyle 17 ev tedbir amaçlı boşaltıldı.¹²

Kaynak: Anadolu Ajansı, 21.02.2022.

Görsel 3.7 Kahramanmaraş'ta geçen yıl çıkan orman yangınlarının izleri siliniyor.¹³

Kaynak: Anadolu Ajansı, 26.03.2022.

¹⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/muglada-koycegiz-golu-tasti-ev-ve-is-yerlerini-su-basti/2471919> (erişim tarihi: 29.09.2024).

¹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/sular-altinda-kalan-cukur-yaylada-drone-ile-hasar-tespiti/2501348> (erişim tarihi: 29.09.2024).

¹² <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/karabukte-heyelan-nedeniyle-17-ev-tedbir-amacli-bosaltildi/2508611> (erişim tarihi: 29.09.2024).

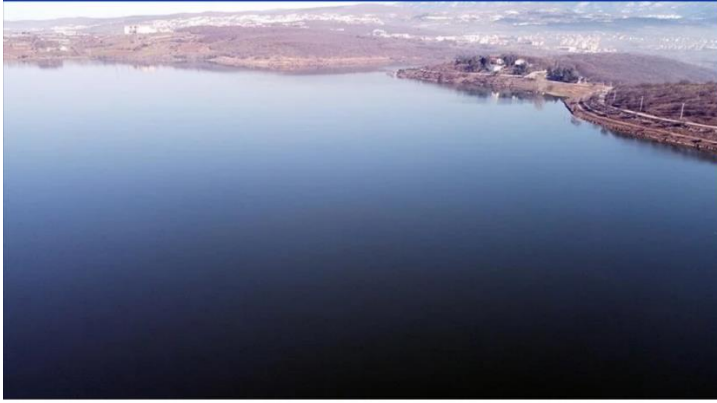
¹³ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kahramanmarasta-gecen-yil-cikan-orman-yanginlarinin-izleri-siliniyor/2546350> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Fotoğraf: Ali Ballı / AA

Görsel 3.8 Bodrum'un Mumcular Barajı'ndaki su seviyesi yüzde 62'ye yükseldi.¹⁴

Kaynak: Anadolu Ajansı, 13.01.2022.

Fotoğraf: Mehmet Emin Gürbüz/AA

Görsel 3.9 Bolu'daki Gölköy Barajı son yağışlarla tamamen doldu.¹⁵

Kaynak: Anadolu Ajansı, 28.03.2022.

Görsel 3.10 Yağışlar Çukurova'daki barajlara 'can suyu' oldu.¹⁶

Kaynak: Anadolu Ajansı, 18.01.2022.

¹⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/bodrumun-mumcular-barajindaki-su-seviyesi-yuzde-62ye-yukseldi/2473152> (erişim tarihi: 29.09.2024).

¹⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/boludaki-golkoy-baraji-son-yagislarla-tamamen-doldu/2547682#> (erişim tarihi: 29.09.2024).

¹⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/yagislar-cukurovadaki-barajlara-can-suyu-oldu/2477272> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.11 Osmaniye’de yağışlarla birlikte barajlar dolmaya başladı.¹⁷

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 17.01.2022.

Fotoğraf: Yavuz Emrah Sever/AA

Görsel 3.12 Pelitözü Gölü’nde su seviyesi düştü.¹⁸

Kaynak: Anadolu Ajansı, 18.01.2022.

Sel, taşkın, heyelan, kuraklık gibi toplumu ilgilendiren ve ölümle dahil sonuçlanabilen doğal felaketlerin sadece dronelar ile çekilmesi haberlerin anlaşılabilmesini kolaylaştırır da haberin özünde var olan insanların hikayelerinden uzaklaşmamıza sebep olabilmektedir. Özellikle görseller 3.1, 3.2, 3.9, 3.10 ve 3.11’de yaşanan felaketlerde insanların yaşadıkları kayıpların, uğradıkları zararın ötesinde fotoğraflar güzel tonlarda mavi bir deniz, yeşillikler içerisinde doğal güzellik olarak baraj fotoğraflarını anımsatmaktadır.

3.10.2. Zorlu Şartlarda Çalışan İnsan Haberleri

Dronelar kimi zaman insan ögesinin ötesine geçmekle birlikte kimi zaman da koşullar gereği kullanıldıklarında insan hikayelerini anlatabilmektedirler. Kar, tipi, fırtına, çığ gibi doğal felaketlerin bulunduğu alanlarda çalışan insanlar haberin öznesi haline geldiklerinde

¹⁷ <https://www.ihb.com.tr/haber-osmaniye-yagislarla-birlikte-barajlar-dolmaya-basladi-1017869> (erişim tarihi: 29.09.2024).

¹⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/pelitozu-goletinde-su-seviyesi-dustu/2476830> (erişim tarihi: 29.09.2024).

yaşadıkları sorunların anlatılmasında drone kullanılabilmektedir. Zorlu şartlarda çalışan insanların özne oldukları haberler 35 haberin %11'ini (4 haber) oluşturmaktadır.

Fotoğraf: Mehmet Emin Gürbüz / AA

Görsel 3.13 Kartalkaya'da jandarma timleri turistlerin güvenliği için zorlu şartlarda görev başında.¹⁹

Kaynak: Anadolu Ajansı, 20.01.2022.

Görsel 3.14 Muş'ta elektrik arıza ekibi zorlu kış şartlarına meydan okuyor.²⁰

Kaynak: Anadolu Ajansı, 28.01.2022.

¹⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kartalkayada-jandarma-timleri-turistlerin-guvenligi-icin-zorlu-sartlarda-gorev-basinda/2481377> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/musta-elektrik-ariza-ekibi-zorlu-kis-sartlarina-meydan-okuyor/2488020> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.15 VEDAŞ ekiplerinin 2 metrelik karda zorlu kış mesaisi.²¹

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 28.01.2022.

Fotoğraf: Abdullah Söylemez/AA

Görsel 3.16 Ağrı'da sağlık ekipleri yolu kapanan mezradaki hasta için seferber oldu.²²

Kaynak: Anadolu Ajansı, 20.03.2022.

Ulaşımın zorlaştığı ve insanların mücadele halinde çalıştıkları alanlarda muhabirlerin alana müdahalede bulunmadan öykü haberler yapabilmeleri dronelerin habercilikte verimli kullanımının bir örneğidir. Haberler fotoğraflarının tamamı karlı alanlarda, zor koşullarda çalışan insanları anlatmaktadır.

3.10.3. Mahsur Kalan ve Kaybolan İnsan Haberleri

Yine insan merkezli oluşturulan ve haber görsellerinde çoğunlukla olay öznesi insanlara yer verilen bu drone fotoğraflarında mahsur kalan ve kaybolan insanlar için oluşturulan seferberlik resmedilmektedir. Bu başlık altında ele alınan haberler toplamdaki 35 haberin %14'ünü (5 haber) oluşturmaktadır.

²¹ <https://www.ihb.com.tr/haber-vedas-ekiplerinin-2-metrelik-karda-zorlu-kis-mesaisi-1022165> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²² <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/agrida-saglik-ekipleri-yolu-kapanan-mezradaki-hasta-icin-seferber-oldu/2540544> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.17 Tipi yolu kapattı, jandarma ekipleri hastaya ilacını drone ile ulaştırdı.²³

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 05.02.2022.

Görsel 3.18 Beyşehir Gölü'ndeki adada mahsur kalan besicilere ihtiyaçları drone ile ulaştırıldı.²⁴

Kaynak: Anadolu Ajansı, 30.01.2022.

Görsel 3.19 Kamp için çıktıkları yaylada mahsur kalan dağcılara kurtarma operasyonu.²⁵

Kaynak: Anadolu Ajansı, 28.01.2022.

²³ <https://www.ihb.com.tr/haber-tipi-yolu-kapatti-jandarma-ekipleri-hastaya-ilacini-drone-ile-ulasitirdi-1024739> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/beysehir-golundeki-adada-mahsur-kalan-besicilere- ihtiyaclari-drone-ile-ulasitirildi/2489449> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kamp-icin-ciktiklari-yaylada-mahsur-kalan-dagcilara-kurtarma-operasyonu/2487961> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.20 Muş'ta Karasu Nehri'ne düşen lise öğrencisini arama çalışması devam ediyor.²⁶

Kaynak: Anadolu Ajansı, 24.02.2022.

Görsel 3.21 Metrobüs duraklarındaki yoğunluk havadan görüntülendi.²⁷

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 24.01.2022.

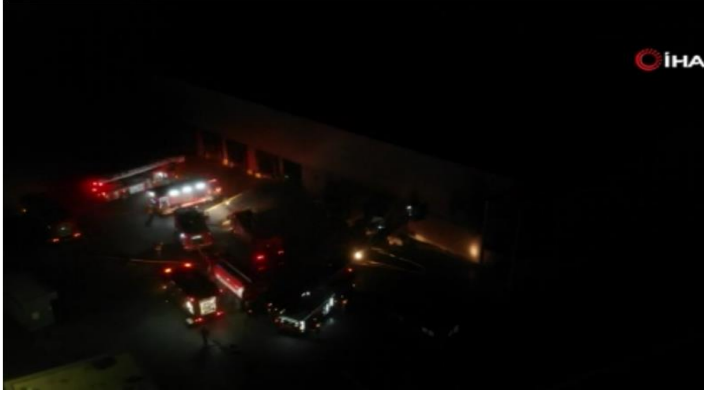
Görsel 3.17 ve 3.18'de dronelar hem haberleri kayıt altına almak hem de gerekli yardımları ulaştırmak amacıyla kullanılmıştır. Görsel 3.18'de yardım gönderilen kişinin sevinci gösterilerek drone kamerasının ekranında verilerek yaşanan mahsuriyetten kurtuluşun kişide yarattığı sevinç habere görsellik sağlamaktadır. Görsel 3.19'da bulunan haber de ise yine doğal bir kar manzarası izlenimi bulunmakla birlikte 36 saattir kayıp olan 2 dağcıyı kurtarma çalışmaları resmedilmiştir. Görsel 3.20'de ise nehre düşerek kaybolan 17 yaşındaki Yağmur Özkan'ı arama çalışmaları kuş bakışı resmedilmiş ancak olayın ailesinde yarattığı hüznün haber fotoğraflarında yer bulamamıştır.

3.10.4. Yangına Bağlı Haberler

Özellikle dar alanlarda yüksek açılardan çekilemeyen yangın fotoğrafları tahribatın anlaşılabilmesini engellemektedir. Dronelar aracılığıyla çekilen fotoğraflar hem muhabirlerin can güvenliğini sağlamasında hem de yangına bağlı kaybın anlaşılmasında büyük bir katkı sağlamaktadır. 35 Haberin %14'ü (5 haber) yangına bağlı haberlerden oluşmaktadır.

²⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/musta-karasu-nehrine-dusen-lise-ogrencisini-arama-calismasi-devam-ediyor/2512456> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²⁷ <https://www.ihb.com.tr/haber-metrobus-duraklarindaki-yogunluk-havadan-goruntulendi-1020975> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.22 Arnavutköy'deki BİM deposunda yangın.²⁸

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 23.03.2022.

Görsel 3.23 Bursa'da yangın dehşetinin bilançosu gün ağarınca ortaya çıktı.²⁹

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 17.01.2022.

Görsel 3.24 Eminönü'nde Tarihi Liman Han'da yangın.³⁰

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 08.01.2022.

²⁸ <https://www.ihha.com.tr/haber-arnavutkoydeki-bim-deposunda-yanigin-1041847> (erişim tarihi: 29.09.2024).

²⁹ <https://www.ihha.com.tr/haber-bursada-yanigin-dehsetinin-bilancosu-gun-agarinca-ortaya-cikti-1017824> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³⁰ <https://www.ihha.com.tr/haber-eminonunde-tarihi-liman-handa-yanigin-1014740> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.25 Mazot deposu alevlere teslim olmuştu, havadan görüntülendi.³¹

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 21.02.2022.

Görsel 3.26 Ünlü dizinin çekildiği kahvehane alev alev yandı.³²

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 14.01.2022.

Görsel 3.22'nin aksine çekilen diğer fotoğraflarda havanın aydınlık olması olayın anlaşılabilmesini kolaylaştırmaktadır. Yangın henüz devam ederken çekilen Görsel 3.24 ve 3.26'daki fotoğraflar ise haberin çarpıcılığını artırmaktadır. Anlaşılabilirlik ve çarpıcılığın ötesinde olayları yaşayan görgü tanıklarının haber fotoğraflarında yer almaması haberin insanlar üzerinde bıraktığı etkinin görülmesini engellemektedir.

3.10.5. Trafik ve Kaza Haberleri

Araştırmaya dahil edilen 35 haberin %26'sı (9 haber) trafik sıkışıklığı ve trafik kazaları ile ilgili haberlerden oluşmaktadır.

³¹ <https://www.ihha.com.tr/haber-mazot-deposu-alevlere-teslim-olmustu-havadan-goruntulendi-1030612> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³² <https://www.ihha.com.tr/haber-unlu-dizinin-cekildigi-kahvehane-alev-alev-yandi-1017022> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.27 Eyüpsultan'da virajı alamayan kamyonet gecekonduyun üzerine düştü 2 yaralı.³³

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 13.01.2022.

Görsel 3.28 İstanbul'da trafik yoğunluğu yüzde 90'a çıktı.³⁴

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 21.01.2022.

Görsel 3.29 Kuzey Marmara Otoyolu'nda mahsur kalan tırlar drone ile görüntülendi.³⁵

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 25.01.2022.

³³ <https://www.ih.com.tr/haber-eyupsultanda-viraji-alamayan-kamyonet-gecekondunun-uzerine-dustu-2-yarali-1016398> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³⁴ <https://www.ih.com.tr/haber-istanbulda-trafik-yogunlugu-yuzde-90a-cikti-1019786> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³⁵ <https://www.ih.com.tr/haber-kuzey-marmara-otoyolunda-mahsur-kalan-tirlar-drone-ile-goruntulendi-1021057> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.30 TEM'de gece boyu devam eden araç kuyruğu havadan görüntülendi.³⁶

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 25.01.2022.

Görsel 3.31 Otoyol bağlantısında İETT otobüsleri arızalandı, trafik tamamen durdu.³⁷

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 15.01.2022.

Görsel 3.32 Bağcılar O3 Otoyolu'na park edilen araçlar drone ile görüntülendi.³⁸

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 25.01.2022.

³⁶ <https://www.ihha.com.tr/haber-temde-gece-boyu-devam-eden-arac-kuyrugu-havadan-goruntulendi-1021035> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³⁷ <https://www.ihha.com.tr/haber-otoyol-baglantisinda-iETT-otobusleri-arizalandi-trafik-tamamen-durdu-1017285> (erişim tarihi: 29.09.2024).

³⁸ <https://www.ihha.com.tr/haber-bagcilar-o3-otoyoluna-park-edilen-araclar-drone-ile-goruntulendi-1021127> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.33 Bu da Adanalıların kar kuyruğu.³⁹

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 21.01.2022.

Görsel 3.34 Hadımköy gişelerde yaşanan trafik yoğunluğu havadan görüntülendi.⁴⁰

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 26.01.2022.

Görsel 3.35 İstanbul'da önlemler etkili oldu, yollar boş kaldı.⁴¹

Kaynak: İhlas Haber Ajansı, 10.03.2022.

³⁹ <https://www.ihb.com.tr/foto-bu-da-adanalilarin-kar-kuyruğu-24500?sayfa=2> (erişim tarihi: 29.09.2024).

⁴⁰ <https://www.ihb.com.tr/haber-hadimkoy-giselerde-yasanan-trafik-yogunlugu-havadan-goruntulendi-1021510> (erişim tarihi: 29.09.2024).

⁴¹ <https://www.ihb.com.tr/haber-istanbulda-onlemler-etkili-oldu-yollar-bos-kaldi-1036785> (erişim tarihi: 29.09.2024).

Görsel 3.27 ve 3.31’de olduğu gibi trafik kazası haberlerinde sıklıkla başvurulmayan dronelar habere konu olan kazazedeler ve görgü tanıklarının aksine yalnızca olay yerine ait fotoğraflar ile servis edilmektedir. Bu haberlerde de haber öznelerinin geri planda kaldığından söz etmek mümkündür. Görseller 3.28, 3.29, 3.30, 3.32, 3.33, 3.34 ve 3.35’ de olduğu gibi trafik sıkışıklığı ilgili haberler de ise haber görsellerinin kuş bakışı servis edilmesi sıkışıklığın ve trafiğin genel durumunun anlaşılabilmesinde büyük önem taşımaktadır.

SONUÇ

Yeni medya yapısı itibarıyla internet ve bilgisayar teknolojilerinden ayrılmaz bir konumda yer almaktadır. Küresel köy kavramında olduğu gibi dünyanın her yerinden insanların ortak bir internet ağı ile birbirlerine bağlanabiliyor olmaları dünya üzerindeki farklı noktalardan çok daha kolay haber alabilmemizi ve bu haberlere reaksiyon gösterebilmemizi mümkün kılmaktadır. Sivil hayatta kullanımı itibarıyla çok da uzak bir geçmişi olmayan bu teknoloji hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Eskiden olduğu gibi büyük gazete kağıtlarının açılmak zorunda olmaması, tüm günlük gazeteleri alma zorunluluğun ortadan kalkması ve cep telefonu, bilgisayar gibi taşınabilir cihazlardan tüm haber kaynaklarına ulaşılabilir olması yeni medyanın hayatımıza getirdiği kolaylıklardan birisidir. Aynı zamanda yeni medya birçok insan açısından yeni iş fırsatları da doğurmaktadır. Karşılıklı etkileşime imkân sunması itibarıyla haber paylaşımları ile ilgili kamuoyundan geri dönüş almak medya kuruluşlarına sağladığı bir diğer avantajdır.

Geniş ve çoğunlukla ücretsiz bir ağ olması nedeniyle sosyal medya üzerinden haber yayınlayan medya kuruluşları geleneksel medyaya oranla çok daha uygun, ölçeklendirilebilir ve hedefe yönelik reklamlar yaparak gelirlerine katkı sağlayabilmektedir. Ancak tüm bu avantajlarına karşın çok hızlı ve geniş erişime imkân sağlayan yeni medya dezenformasyon ve sahte haber içeriklerinin kolayca üretilerek insanlar arasında hızla yayılmasına olanak vermektedir.

Gelişen teknoloji ile desteklenen yeni medya haber üretim sürecine katkıda bulunacak yeni teknolojileri kendisine entegre ederek geçmişte eksiklik duyulan yeni perspektiflere sahip fotoğraflara dronelar, daha kesin sayısal verilere sahip haberler için yapay zekâ ve robotlar, geçmiş haberleri için daha geniş ve daha kompakt cihazlar olan flash bellekler, bulut depolama sistemleri ile ulaşabilmektedir. Bloglar, podcastler, sosyal medya platformları ile halkın kendisinin de kendileri için belirledikleri konularda haber, yazı, radyo yayını yapmalarına imkân sağlanmaktadır.

Bu gelişime katkıda bulunan, fotoğrafçılık alanında yeni perspektifler kazandırılmasını sağlayan teknolojilerden birisi de dronelardır. Drone teknolojisiinden önce başvuru alan helikopterli çekimlerin çok maliyetli ve ulaşılmasının zor olması habercilere kuş bakışı haberlerin yapılmasında büyük bir engel teşkil etmekteydi. 2010'lu yılların başlarında habercilik için kullanılabileceğinin keşfedilmesinin ardından bu teknoloji gazetelere ve diğer medya kuruluşlarına büyük imkanlar sağlamaktadır. Habercilikte kullanılmasının bir diğer katkısı da muhabirlerin canlarını tehlikeye atabilecekleri haberlerde kullanılabilmesidir.

Bununla birlikte yeni medyada kullanılan tüm teknolojilerin avantajları ve dezavantajları olduğu gibi dronelerin da dezavantajları bulunmaktadır. En büyük dezavantajlarından birisi ise kuş bakışı fotoğrafların kişi mahremiyetini ihlali ve buna bağlı etik kuralların ihlal edilmesi ile ilgili soru işaretleridir. Kişisel alanlara müdahale edebilmesi sebebiyle siviller için gizli bilgi ve konum gibi alanların ihlal edilebilmesi ile de askeri alanda istismar edilmeye açık olabilen bu teknolojinin kullanımı ile ilgili halen kanuni ve ahlaki tartışmalar devam etmektedir. Bu istismar ihtimaline karşı tüm ülkeler farklı kanun ve yaptırımlar ile düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Türkiye’de de 22 Şubat 2016 yılında “İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı⁴²” adı ile yürürlüğe konulan talimatname ile drone kullanımı belirli sınırlar altına alınmıştır. Ahlaki ve yasal dezavantajlarının yanında haberciliğin özü olan insan faktörünü de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Muhabirlerin olay anına tanıklık etmeleri, insanlar ile etkileşimde olmaları haberin yazılması sürecine büyük katkı sağlayabilmektedir. Ancak dronelar ile haberin yanında olma zorunluluğunun kalkması bu anlamda kaleme alınan haberlerin özünden bir şeyler kaybetmesi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda dronelar ile elde edilen fotoğrafların okuyucuya ‘görsel açıdan hoş gelmesi’ kimi zaman fotoğraftaki acı unsurunun unutulması yerini ‘görsel bir şölene’ bırakmasına neden olabilmektedir.

Bu tez çalışmasında, Anadolu Ajansı ve İhlas Haber Ajansı’nda Ocak-Mart 2022 tarihleri arasında drone kullanarak hazırlanan 35 haber örnekleme dahil edilerek incelenmiştir. İncelenen haberler temalandırılarak, Gillian Rose’un içerik analizi adımları olan örneklemin belirlenmesi adımıyla belirlenen tarih aralığındaki haberler incelenmiştir. Kodlama kategorilerinin belirlenmesi aşamasında haberler konularına ve görsellerine göre temalandırılmıştır. Örnekleme yer alan haberlerin türlerine bakıldığında drone teknolojisinin sel, taşkın, kar, tipi gibi doğal olaylarından ve bu doğa olaylarından etkilenen insanların kaydedilmesine, trafik haberlerinden arama kurtarma çalışmalarına kadar geniş bir yelpazede kullanıldığı görülmektedir.

Özellikle geniş arazilere yayılmış haberlerin daha detaylı anlaşılabilmesi açısından kuş bakışı içerikler elde etmeleri haber detaylarının daha sağlıklı paylaşılmasını sağlamaktadır. Sivil kullanımının öncesinde alınan hava fotoğraflarında kullanılan helikopterlere göre dronelerin kolaylıkla taşınabilir, ulaşılabilir, uygun fiyatlı teknolojiler olması da muhabirlere ve haber ajanslarına ekonomik açıdan büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bunlarla birlikte ajansların abonelerine daha çeşitli, görsel açıdan daha zengin fotoğraflar ve haberler sunabilmelerini de sağlamaktadır.

⁴² https://web.shgm.gov.tr/documents/sivilhavacilik/files/mevzuat/sektorel/talimatlar/2020/SHT-IHA_Rev-04.pdf (erişim tarihi: 29.09.2024).

Drone teknolojisi ile ilgili etik ihlaller ve gizlilik ile ilgili yazılmış tez ve makalelere ek olarak bu tez çalışması pratikte ajanslar tarafından ne şekilde kullanıldıklarını, haber içeriğindeki insan olgusunun haber görsellerinin gerisinde kalışını, muhabirlerin olay yerinden uzaklaşarak haberin özünü kavramada yaşadıkları eksiklikleri göstermektedir. Bununla birlikte haber görselleriyle birlikte kuş bakışı çekimlerin haberlere kattığı görselliği ve zorlu koşullarda gerçekleştirilen çekimlerde muhabirlere doğrudan sağladığı katkı da görülebilmektedir. Fukushima Termik Santralinde yaşanan patlama, New South Wales’de gerçekleşen orman yangınları ve Tasmanya yangınları gibi birincil elden yapılacak çekimlerin zor olduğu bölgelerden doğan bu yeni gazetecilik türünün benzer koşullarda kullanımlarının önemi yine bu tez çalışmasında irdelenmektedir.

Drone haberciliği tamamen oturmamış hukuki boşluklarının olması, etik kuralların ve kişisel gizliliğin kolayca ihlal edilebilmesi, muhabirlerin haberin öznesinden uzaklaşması gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Görsel açıdan sanatsallık kazanan bu kuş bakışı fotoğrafların okuyucuyu haberin içinde yer alan acıdan, problemten koparması da oluşabilecek bir diğer problemidir. Buna karşın kişilerin can güvenliğinin korunması, yarattığı yeni perspektif, artan haber çeşitliliği, hız ve esneklik, yeni bir iş kolunun doğarak istihdamın artması açısından önem taşımaktadır. Sürekli gelişen teknolojiyle birlikte dronelar da daha kompakt, daha taşınabilir ve daha ulaşılabilir hale gelmektedir. Nebraska-Lincoln Üniversitesi Gazetecilik Bölümü Üyesi ve Drone Haberciliği Laboratuvarının kurucusu Matt Waite drone teknolojisi ile ilgili, “Drone’lar habercilikte geleceğin en önemli aktörlerinden birisi olacaktır” demiştir (Waite, 2014).

Bu tezden önce dronelar üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, araştırmaların çoğu yasal prosedürlerin zorluklarına ve bu zorluklara karşın droneların kullanımının muhabirlere getirdiği kolaylıklara değinmektedir. Drone Gazeteciliğinin ile ilgili, Ntalakas, vd. (2017)’nin araştırma sonuçlarından elde ettikleri, yasal zorluklardan kurtulduğunda fotoğraflara yeni perspektif kazandırmakta ve muhabirlere kolaylık sağlamakta dronelar faydalıdır sonucu ile bu tez çalışmasında muhabirlerin zorlu koşullarda yasal zorluklara takılmadıklarında perspektif açısından yeni ve habere katkı sağlayan fotoğraflar elde ettikleri görülebilmektedir. Holton, vd. (2014)’ün de yaptıkları araştırma sonucunda elde ettikleri doğal afetler, yangın gibi can tehlikesinin oluşabileceği haberlerin görüntülenmesinde ve bunların zenginleştirilmesinde dronelara ihtiyaç duyulması sonucu ile Anadolu Ajansı ve İhlas Haber Ajansının doğal afet haberlerinde haber görsellerini zenginleştirmek için drone kullanması birbiri ile örtüşmektedir. Çalışmasında droneların tehlikeli alanlarda kullanılmasının gerekliliğine değinen Gynnild (2014), araştırmasının sonucunda droneları

‘yeni bir ufuk’ olarak tanımlayarak fotoğraflara yeni anlamlar yüklediğini ve zorlu alanlar için muhabirlerin ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Diğer araştırmalar da olduğu gibi bu tez araştırmasında da drone teknolojisinin fotoğraflara büyük katkılar ve perspektifler kazandırdığını, muhabirlerin canlarının korunmasında katkılar sağladığını görebilmekteyiz. Diğer araştırmalardan farklı olarak bu fayda ajansların çalışmaları içerisinde gözlemlenmiş ve dronelar ile yapılan haberlerin dağılımlarına bakıldığında zor alanlarda gerçekleştirilen haberlerde sıklıkla başvurulduğunu görebilmekteyiz. Bununla birlikte araştırmaya dahil edilen haber fotoğraflarının arka planlarında yer alan problemlerin haber fotoğraflarına bakıldığında doğrudan anlaşılamaması, görselliğin haberdeki acının önüne geçerek insanlara görsel bir güzellik sunması perspektif açısından sağladığı katkıyı da desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, C. (2018). “Tinker, Tailor, Soldier, Thief: An Investigation into the Role of Drones in Journalism”. *Digital Journalism*, 7 (1): 1-20.
- Ağır, İ. (2023). “Yeni Medyanın Haber Üretim Sürecine Etkisi ve Haber Üretim Süreçlerinde Yaşanan Değişim”, *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10 (13), 1-12.
- Akgül, M., Akdağ, M. (2017). Türkiye’de Yeni Medya Eğitimi Üzerine Niceliksel Bir Betimleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(1), 210-220.
- Akgül, M., Toprak, H. H. (2021). Yakınsama Kültürü ve Transmedya Hikâye Anlatıcılığı Üzerine Bir Çalışma: Eltilerin Savaşı Filmi. *Aksaray İletişim Dergisi*. 43-50.
- Alankuş, S. (2009). Yeni Habercilik Arayışları: Hak Odaklı Habercilik, Yurttaş Gazeteciliği, Barış Gazeteciliği. S. Alankuş içinde, *Gazeteciliğe Başlarken*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Altınbaşak, İ. ve Karaca, E. (2009). “İnternet Reklamcılığı ve İnternet Reklamı Ölçümlemesi Üzerine Bir Uygulama”. *Ege Akademik Bakış*, 463-487.
- Anadolu Ajansı (2018). *Muhabir Habercinin Temel Kitabı*. Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara.
- Atalay, G.E. (2018). “Dijital Çağda Marshall McLuhan’ı Yeniden Düşünmek: Bir Uzantı ve Ampütasyon olarak Yeni Medya Teknolojileri”, *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 27-48.
- Apostolo, G. (1984). *The Illustrated Encyclopedia Of Helicopters*. Crown Publishers Inc. Milano.
- Aslan, A., Bayrakçı, S., Küçükvardar, M. (2016). “Bilişim Çağında Geleneksel Gazeteciliğin Dönüşümü: Veri Gazeteciliği”. *Marmara İletişim Dergisi*, (26). 61-63.
- Aydoğan, F. (2017). *Yeni Medya Kuramları*. DR Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (2010). “Önsöz”, “İkinci Medya Çağında İnternet”. Alfa Yayınları, İstanbul
- Aydoğan, F. ve Kırık, M.A. (2012), “Alternatif Medya Olarak Yeni Medya”. *Akdeniz İletişim Dergisi*, Antalya.
- Babacan, H. (2021). *Türkiye’de Yapay Zeka Destekli Gazetecilik: Robot Gazeteciliğine Yönelik Yaklaşımlar*. Antalya.
- Baudrillard, J. (2004). *Tam Ekran*, (Çev. Bahadır Gülmez), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Başlar, G. (2013). “Yeni Medyanın Gelişimi ve Dijitalleşen Kapitalizm”. *Akademik Bilişim 2013 – XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 823-831.

- Berger, J. (2013). *Bir Fotoğrafi Anlamak*. Metis Yayınları, İstanbul.
- Berman, M. (2004). *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor*. İletişim Yayınevi, İstanbul.
- Binark, M. (2007). *Yeni Medya Çalışmaları*. Dipnot Yayınları, Ankara.
- Bonini, T. (2015). "The 'Second Age' of Podcasting: reframing Podcasting as a New Digital Mass Medium". *Quaderns Del CAG*, 21-30.
- Boyd-Barrett, O. ve Rantanen T. (1998). *News Agencies, The Media: An Introduction*. Addison Wesley Longman Ltd., New York.
- Budak, E. (2019). "Teknolojik Gelişmelerin Habercilik Uygulamaları Üzerine Etkileri: Türkiye'de Drone Haberciliği". *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 119-139.
- Bülbül, R. (2001). *Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Bütün, R. ve Bütün, N. ve Bütün, M. (2022). "Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Konusunda Son Beş Yılda Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi". *Bilişim Sistemleri ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jismar/issue/74700/1174323> (erişim tarihi: 02.03.2023)
- Castells, M. (2009). *Communication Power*. Oxford University Press, New York.
- Chamberlain, P. (2017). *Drones and Journalism*, NY, Routledge.
- Charon, J. M. (1996). *La Presse Quotidienne*. Editions La Devouverte. Paris.
- Choi-Fitzpatrick, A. (2014). "Drones for Good: Technological Innovations, Social Movements, and the State". *Journal for International Affairs*, 19-36.
- Ciampa, E., Vito, L., Pecce, M. (2019). "Practical issues on the use of drones for construction inspections", *Journal of Physics: Conference Series*, Milan.
- Corcoran, M. (2014). *Drone Journalism: Newsgathering Applications of Unmanned Aerial Vehicles (UAVs) in Covering Conflict, Civil Unrest and Disaster*. Cryptome. <https://cryptome.org/2014/03/drone-journalism.pdf> Erişim Tarihi: 16.06.2023.
- Culver, K. B. (2014). "From Battlefield to Newsroom: Ethical Implications of Drone Technology in Journalism". *Journal of Mass Media Ethics*, 52-64.
- Çalışır, G. ve Çakıcı, F. O. (2015). "Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sosyal Medyada Kurulan Benlik İnşasının Temsili", *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (10), 267-290.
- Dağ, P. (2017). "Küresel Gazeteciliğin Geleceği: Veri Gazeteciliği". B. Kalsın (der.) *Tüm Boyutlarıyla İnternet Gazeteciliği*. (282). Ankara: Gece Yayınları.
- Dalen, A. v. (2012). The Algorithms Behind The Headlines. *Journalism Practice*, 6(5-6), 648-658.

- Demirbaş, Y. (2017). Oyun Çalışmalarında Dijital Anlatı ile Oyun Biçimi Karşıtlığı Ekseninde Süren Tartışmalara Farklı Bir Bakış. *Moment Dergi*, 4(2).
- Deuze, M. (2001). "Online Journalism: Modelling the First Generation of News Media on the World Wide Web", *First Monday*, 6(10).
- Dilmen, N. Emel (2007). "Yeni Medya Yeni Medya Kavramı Çerçevesinde İnternet Günlükleri-Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları". *Marmara İletişim Dergisi*, s. 12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruid/issue/445/3501> (erişim tarihi: 05.07.2023).
- Dönmez, M., ve Güler, Ş. (2016), Transmedya Hikâyeciliği "Doritos Akademi" Örneği İncelemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. 155-175.
- Duran, R. (2003). Yurttaş Gazeteciliği. S. Alankuş (Ed.), *Gazetecilik ve Habercilik* içinde (s. 89-94). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Dreyfus, R. (2002). "Bilgi Otobanında Nihilizm: Günümüz Çağında Anonimlik Karşısında Bağlılık". *Cogito*, 110-118.
- Erdoğan, İ. (2013). "Yeni Medya Gazeteciliğinde Etik Bir Paradigma Belirlemenin Kapsamı ve Sınırları". *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 36: 255.
- Ersoy, N., Çetin, İ., (2023) "Tarihi Yapılarda Dron Kullanılarak Fotogrametrik 3B Nokta Bulutu Üretimi ile Rölöve Yapımı". *MAUN Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 4(2): 29-39.
- Harris, G., Spark, D. (2000). Practical Newspaper Reporting. *Focal Press*. Great Britain.
- Holton, A. E, Lawson S., Love, C. (2015). "Unmanned Aerial Vehicles: Oportunities, Barriers, and the Future of Drone Journalism". *Journalism Practice*. 9(5): 634-650.
- Hopkins, C. C. (2001). *Reklamcılık Yaşantım ve Bilimsel Reklamcılık* (Çev. Gerçekler. M.). Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
- Garcia, M. (1987). "Contemporary Newspaper Design". *Prentice Hall*, New Jersey.
- Geray, H. (2003). *İletişim ve Teknoloji Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları*. Ütopya, Ankara.
- Gezgin, S. (2002). "Basında Fotoğrafçılık". *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi*, İstanbul.
- Girgin, A. (1994). *Ajans Haberciliği*, Basılmamış Ders Notları, M.Ü. İletişim Fakültesi, İstanbul.
- Goldberg, D. (2015). *Dronalism: Journalism, Remotely Piloted Aircraft, Law and Regulation*, 10 FIU L. Rev. 405-434.
- Göksel, A. B. (1987). "Reklam ve Fotoğraf". *İzmir: Ege Üniversitesi BYYO Dergisi*, İzmir.
- Güler, A., Maga, İ. (2005). "İnsansız Anı Olmaz". *YGS Yayınları*. İstanbul, 21.
- Güz, N. (2005). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Gynnild, A. (2014). "The Robot Eye Witness: Extending Visual Journalism Through Drone Surveillance". *Digital Journalism*, 334-343.
- İnce, M. (2019). "Yeni Medya Okuryazarlığının Önemi Üzerine Bir Değerlendirme". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 90: 125-145.
- İnceoğlu, Y. (1994). *Çeşitli Ülkelerde Medya*. Der Yayınları, İstanbul.
- İrvan, S. (2005). Medya ve Etik. Alankuş, S. (Der.), *Medya, Etik ve Hukuk*. (s. 61-109). Ips İletişim Vakfı Yayınları.
- Jarvis, J. C. (2014). The Ethical Debate of Drone Journalism: Flying Into The Future of Reporting. *Research Papers*, 475. Southern Illinois University Carbondale. http://opensiuc.lib.siu.edu/g_s_ep/475. Erişim Tarihi: 13.02.2023
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture where old and new media collide*. New York University Press.
- Kahveci, M. ve Can, N. (2017). "İnsansız Hava Araçları: Tarihçesi, Tanımı, Dünyada ve Türkiye'deki Yasal Durumu". *Selçuk Üniversitesi S.Ü. Müh. Bilim ve Tekn. Dergisi*, 511-535.
- Kalsın, B. (2016). "Geçmişten Geleceğe İnternet Gazeteciliği: Türkiye Örneği". *The Journal of Academic Social Science Studies*, 75-94.
- Karakulakoğlu, S. E. (2015). "Geleceğin Web Teknolojileri. Web 3.0 ve Etkileşim". Özlem Oğuzhan (der.), *İletişimde Sosyal Medya Sosyal Medyada İletişim İçinde*, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Kaşlı, E. (2022). Kolluk Uygulamalarında Drone Kullanımı. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 333-337.
- Kavaklı, N. (2018). "Drone'ların gazetecilikte kullanımı: Drone haberciliğinin olanakları, zorlukları ve sınırları". *Erciyes İletişim Dergisi*, 5 (3), 160-172
- Koloğlu, O. (1994). *Havas Reuter'den Anadolu Ajansı'na*. Çağdaş Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Ankara.
- Kurt, A. A. ve Kürüm, D. (2010). "Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişki: Kavramsal Bir Bakış". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2: 20-34.
- Küçüközyiğit, U. (2014). *Haber Üretim Sürecinde 'Haber Kararı' ve Karar Aşamasında Öne Çıkan Faktörler*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage.

- Lambeth E B (1998) “*Public Journalism as a Democratic Practice*”, Edmund B. Lambeth, Philip E. Meyer and Esther Thorson (eds), *Assessing Public Journalism*, University of Missouri Press, Columbia.
- Latar, N. L. (2015). *The Robot Journalist in The Age of Social Physics – The End of Human Journalism?* G. Einav, *The New World of Transitioned Media*. Swiss: Springer International Publishing.
- Levie, W.H., Lentz, R. (1982). “Effects of Text Illustrations: A Review of Research”. *ECTJ* 30, 195–232.
- Linehan, T. (1993). *Mapping Space: Perspective, Radar, and Computer Graphics*. New York: ACM.
- Livberber, T. (2022). *Gazetecilikte Üçüncü Göz: Drone Gazeteciliği*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Majeed, R., Abdullah, N., Mushtaq, M., Kazmi, R. (2021). “Drone Security: Issues and Challanges”. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 12(5), 720-729.
- Mathien, M. ve Conso, C. (1997). *Les Agences de Presse Internationales*, Presses Universitaires de France, Paris.
- Mayer-Schönberger, V. (2009). *Delete: The Virtue of Forgetting in The Digital Age*. Princeton: Princeton University Press.
- Mermerci, F.B. (2009). *Fraktal Geometri ve Üretken Sistemlere Mimari Tasarım*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilimdalı, İstanbul.
- McLuhan, M. (1953). “The Latter Innis”, *Queen’s Quarterly* 60(3): 385-394.
- McLuhan, M. ve Marshall ve Fiore, Q. (1967). “*The Medium is the Message*”: *An Inventory of Effects*. Corte Madera. CA.: Ginko.
- Miller, K. (2012). *Playing Along: Digital Games, YouTube, and Virtual Performance*. New York: Oxford University Press.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). “*Gazetecilik: Haberin Nitelikleri*” Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Manovich, L. (2001). “*The Language of New Media*”. The MT Press Cambridge, London.
- Munson, K. (1968). *Helicopters and Other Rotorcraft Since 1907*, The Macmillan Company, London.
- Ntalakas, A., Dimoulas, C., Kalliris, G., Veglis, A. (2017). “Drone Journalism: Generating Immersive Experiences” *Journal of Media Critiques*: 187-199.

- Oymak, H. (2022). “Kamuoyunda Dezenformasyon Yasası Olarak Bilinen, 7418 Sayılı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Getirdikleri”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli E-Dergi*. 504-514.
- Özcan, F. F. (2012). *Yeni Medya ve Dijital Aktivizm*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Medya Anabilimdalı, İstanbul.
- Özfindık, Ö. (2021). İnsansız Hava Araçlarının Adli Bilişim Açısından İncelenmesi. *Güvenlik Bilimler Dergisi*, Kasım, 10(2), 425-446.
- Palik, M. (2019). “Brief History of UAV Development” *Repüléstudományi Közlemények* 31(1):155-166.
- Pavlik, J. V. (2013). *Yeni Medya ve Gazetecilik*. (Çev. M. Demir ve B. Kalsın). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Parsa, S. (1987). “Fotoğraf ve Gerçeklik”. *İzmir Ege Üniversitesi BYYO Dergisi*, İzmir.
- Pınarbaşı, T.E. & Astam, F.K. (2020). “Fırsat mı Tehdit mi? Özgürleşim ve Sınırlayıcı Alanları ile Yeni Nesil Gazetecilik”. *Turkish Studies- Social*, 15(5): 2675-2692.
- Raj, R., Kar, S., Nandan, R., Jagarlapudi, A., 2019. Precision Agriculture and Unmanned Aerial Vehicles (UAVs). In *Unmanned Aerial Vehicle: Applications in Agriculture and Environment*. ISBN: 978-3-030-27156-5.
- Ribeiro, R., Ramos, J., Safadinho, D., Pereira, A. (2018). “UAV for Everyone : An Intuitive Control Alternative for Drone Racing Competitions” 2nd International Conference on Technology and Innovation in Sports, Health and Wellbeing.
- Risbøl, O., Gustavsen, L. (2018). “LiDAR from drones employed for mapping archaeology – Potential, benefits and challenges”, *Archaeological Prospection*.
- Rogers, S. (2014). “Data journalism is the new punk”. *British Journalism Review*, 25(2), 31-34.
- Rose, G. (2012). *Visual Methodologies: An introduction to researching with visual materials*. Sage: 87-101.
- Seaman, A. (2016). Newsrooms Need Drone Ethics Guidelines, *Quill*. November/December, 2016: 31.
- Schlapp, H. (2000). *Gazeteciliğe Giriş* (Çev. Aygün, I.), Konrad Adenauer Vakfı Yayını, Ankara.
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM). (2017). İnsansız hava aracı sistemleri talimatı (SHT-İHA).
- Smith, T. (2009). “The Social Media Revolution”. *International Journal of Market Research*. 559-561.

- Soygüder, Ş. (2013). “Fotoğraf Editörlüğü Kurumu ve Gazeteler için Önemi”. *International Journal of Social Science*, 1653-1677.
- Soygüder, Ş. (2019). “Haber Aracı Olarak Fotoğraf”. *Kriter Yayınları*. İstanbul.
- Şahin, M. (2020). “Drone Gazeteciliği Eğitimi”, *7.Uluslararası İletişim Günleri Dijital Çağda İletişim Eğitimi Sempozyumu*, 21-23 Ekim 2020, 632-650.
- Şahin, M. (2018). “Drone Journalism”, *5th International Conference on Social Sciences and Education Research*, Antalya.
- Şahin, M. (2016). “Geleneksel Medyanın Yeni Rakibi: Yeni Medya ve Canlı Yayınlar”. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2016(1): 50-63.
- Tatale, O., Anekar, N., Phatak, S., Sarkale, S. (2018). “Quadcopter: Design, Construction and Testing”, *International Journal for Research in Engineering Application & Management*. Maharashtra, India.
- Timisi, N. (2003). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Tuncel, S. H. ve Kara, H., (2005). Yeni İletişim Teknolojilerinde Yöndeşme ve Yerel Medya. S. Alankuş (Ed.) *Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya* içinde (s.91-96). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Turner, A. (2011). “Convergence Culture: Where Old And New Media Collide”. *Revista Austral de Ciencias Sociales*, 130.
- Türk, S.M., Bıyık, A., Güven, A., İşi, A. (2013). “Gazetecilerin Haber Değeri Algısına Yönelik Bir Araştırma”. *International Journal of Social Science*, 739-754.
- Uyanık, G. (2023). “Dijital Medya Platformlarını Henry Jenkins’in Kavramları Üzerinden Okumak”. *Etkileşim Yayınları* (11), 432-444. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2023.6.11.204> (erişim tarihi: 24.05.2023)
- Varol M.Ç. ve Varol E. (2019) “Kavram ve Kuramlarıyla Marshall McLuhan’a Bakış: Günümüzün Egemen Medya Araçları Ekseninde Bir Değerlendirme”. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 137-158.
- Wanta, W. (1988). “The Effects of Dominant Photographs: An Agenda Setting Experiment”. *Journalism Quarterly*, 107-111.
- Waite, M. (2014). “Journalism with Flying Robots” *XRDS: Crossroads, The ACM Magazine for Students*, 20(3), 28-31.
- Willcox, M. (2015). *The Business of Choice: Marketing to Consumer’s Instincts*, New Jersey, 224.
- Yurdalan, Ö. (2015). Belgesel, Fotoğraf ve Fotoröportaj, *Agora Kitaplığı*, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- Airline Haber (2018). Trabzon Kazasını İlk Görüntüleyen Gazeteciye 'İzinsiz Uçuş' Cezası, <https://www.airlinehaber.com/trabzon-kazasini-ilk-goruntuleyen-gazeteciye-izinsiz-ucus-cezasi/> (erişim tarihi: 21.07.2024)
- Anadolu Ajansı (2021). Anadolu Ajansı drone kullanımı konusunda editoryal ilke ve kurallar yönergesi hazırladı, <https://www.aa.com.tr/tr/kurumsal-haberler/anadolu-ajansi-drone-kullanimi-konusunda-editoryal-ilke-ve-kurallar-yonergesi-hazirladi/2343851> (erişim tarihi: 21.07.2024)
- Carro, B. (2018). Pros and Cons of Robot Journalism, <https://www.ediego.com/en/blog/pros-and-cons-of-robot-journalism/> (erişim tarihi: 07.05.2024)
- Chen, B. (2009). Aug. 13, 2004: 'Podfather' Adam Curry Launches Daily Source Code, Wired <https://www.wired.com/2009/08/dayintech-0813/#:~:text=Aug.,Profile%2C%20then%20View%20>. (erişim tarihi: 20.07.2024)
- Cividrones (2013). Litgow On Fire. https://www.youtube.com/watch?v=1EAp_NhbF68 (erişim tarihi: 05.05.2024)
- Clarke, R. (2013). The New Meaning of Point of View: Media Uses and Abuses of New Surveillance Tools. Roger Clarke's Website. <http://www.rogerclarke.com/II/APC-130225.html> (erişim tarihi: 06.02.2023).
- Cote, J. (2020). "What is New Media?" <https://www.snhu.edu/aboutus/newsroom/2020/02/>
- Çevik M., 2021. "Tarımda Teknoloji Verimlilik ve Tasarruf Sağlıyor". Tarım ve Orman Dergisi. <http://www.turktarim.gov.tr/Haber/619/tarimda-teknoloji-verimlilik-vetasarruf-sagliyor>. (erişim tarihi:21.05.2024).
- Goldberg, D., Corcoran, M., Picard, R. G. (2013). Remotely Piloted Aircraft Systems & Journalism. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk>, (erişim tarihi: 21.07.2023).
- [http://digitaleditions.walsworthprintgroup.com/publication/?i=367463&article_id=2663271&view=articleBrowser&ver=html5#{"is_sue_id":367463,"view":"articleBrowser","article_id":"2663271"}](http://digitaleditions.walsworthprintgroup.com/publication/?i=367463&article_id=2663271&view=articleBrowser&ver=html5#{). (erişim tarihi: 24.07.2024)
- <http://www.gercekizmir.com/haber/Izmir-in-kara-gunu-2-yil-once-6-6-yla-yikildik/123274>, (erişim tarihi: 04.02.2023).
- <https://www.cnet.com/tech/computing/home-security-drone-could-help-you-tell-possums-from-prowlers/>, (erişim tarihi: 12.02.2023).
- <https://www.dji.com/dji-fpv>, (erişim tarihi: 13.02.2023).

- <https://www.dji.com/mavic-3>, (erişim tarihi: 12.02.2023).
- <https://www.dji.com/mg-1>, (erişim tarihi: 10.02.2023).
- <https://www.techpats.com/advancements-in-uav-technology/>, (erişim tarihi: 12.02.2023).
- İzli, O. (2018). Yaygın Kullanılan Veri Haberciliği Araçları, [verigazeteciligi.com](http://www.verigazeteciligi.com),
<http://www.verigazeteciligi.com/yaygin-kullanilan-veri-haberciligiaraclari/> (erişim tarihi: 02.05.2024)
- Kahraman, A. (2017). “Drone’ların Hukuki Durumu”. Startup Hukuku.
<https://startup hukuku.com/dronelarin-hukuki-durumu/> (erişim tarihi: 26.07.2024)
- Karakullukçu, E. (2016). Türkiye’de İlk Drone Yasağı Geldi. Webtekno.
<https://www.webtekno.com/sektorel/turkiye-de-ilk-drone-yasagi-geldi-h14562.html>
(erişim tarihi: 29.07.2024)
- Peiser, J. (2019). The Rise of the Robot Reporter, <https://www.nytimes.com/2019/02/05/business/media/artificial-intelligence-journalism-robots>. Html (erişim tarihi: 06.05.2024)
- Roug, L. (2014). “Eye in the Sky: Drones are Cheap, Simple, and Potential Game Charges for Newsrooms”. Colombia Journalism Review. http://archives.cjr.org/cover_story/eye_in_the_sky.php (erişim tarihi: 05.02.2023).
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SGHM). (2018). Bireysel İşlemler Bilgi Sayfaları, Uçuş İzin Talebi. <https://iha.shgm.gov.tr/public/bireysel-islemler.html> (erişim tarihi: 02.06.2024).
- Taylor T. (2013). “RianRex, Quadcopter Aerial View of Tasmanian Bush Fires Damage”.
<https://www.youtube.com/watch?v=rFZA0SX31Xw> (erişim tarihi: 05.07.2024)
- what-is-new-media (erişim tarihi: 22.07.2024)

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Ahmet KAYAHAN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Ertuğrulgazi Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü
Yabancı Dil / Diller	İngilizce, Almanca
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Manşetx Gazetesi/ Muhabir – Haziran 2013/Haziran 2015 Bursa Şehir Gazetesi/Muhabir – Haziran 2015/Aralık 2016 Balaban Reklam Ajansı/Videographer – Ocak 2017/Temmuz 2017 Webius Digital Agency/Videographer – Mayıs 2019/Eylül 2020 MotionBross Production/Videographer – Ocak 2022/Mart 2024